

1 KORINTHE

11:1-16

Hoofdbedekking en haarlengte als culturele uitingen van de verhouding tussen man en vrouw.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/1-korinthe/11-1-16

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Afzien van rechten naar Christus' voorbeeld	4 min	5
2	Paulus als zichtbaar voorbeeld van Christus	3 min	7
3	Bemoedigen voordat je kritiek geeft	3 min	8
4	Hoofdbedekking in de gemeente van Korinthe	3 min	10
5	Culturele gebruiken en de geest van de Bijbel	2 min	11
6	De gewoonte en de twistzucht in vers 16	2 min	12
7	Griekse en Joodse gebruiken rond haar en gebed	3 min	13
8	Nazireeërs en verschillen tussen culturen	2 min	14
9	Gedrag dat het Evangelie aantrekkelijk maakt	3 min	16
10	Christelijke vrijheid en culturele gevoeligheid	3 min	17
11	Hoofdschap en de orde binnen het huwelijk	2 min	19
12	Christus als hoofd en leiders als helpers	3 min	21
13	Kerkelijk gezag en de grenzen van herderschap	5 min	22
14	Hoofdschap als blijvend beginsel	2 min	25

15	De huwelijksnaam en de rol van de vrouw	3 min	26
16	Gelijkwaardigheid en verschillende rollen	3 min	28
17	Schande en maatschappelijke verwachtingen	2 min	29
18	Een kaalgeschoren hoofd en de sluier	3 min	31
19	Man en vrouw als beeld en heerlijkheid	2 min	33
20	Het verband tussen beeld en heerlijkheid	2 min	34
21	De bedekking als uitdrukking van hoofdschap	2 min	36
22	Schepping en wederzijdse afhankelijkheid	4 min	37
23	De betekenis van gezag op het hoofd	3 min	39
24	De engelen en mogelijke demonische aanvallen	4 min	41
25	Misbruik van gezag en de waardigheid van vrouwen	4 min	43
26	Zelf oordelen over wat gepast is	2 min	45
27	Lang haar en de christenen uit de hippietijd	2 min	46
28	Haarlengte en veranderende maatschappelijke normen	3 min	47
29	Kleding en het onderscheid tussen man en vrouw	4 min	49

30	Culturele voorschriften en morele geboden	3 min	51
31	Scheppingsorde en culturele uitdrukking	3 min	53
32	Lang haar als sluier en de grenzen van uitleg	4 min	55
	Om verder te lezen		56

1

Afzien van rechten naar Christus' voorbeeld

We slaan 1 Korinthe hoofdstuk 11 op. Dit hoofdstuk bestaat uit twee delen. Het ene begint bij vers 2 en loopt door tot en met vers 16. Het andere loopt van vers 17 tot het einde van het hoofdstuk. Daarmee is het hoofdstuk bijna precies in twee gelijke delen verdeeld. Vers 1 heb ik bij geen van die twee gedeelten gerekend, omdat het eigenlijk de voorgaande bespreking afsluit.

Zoals we de vorige keer zagen, besprak Paulus in hoofdstuk 8 tot en met 10 hoe nodig het is dat mensen rekening met elkaar houden bij de beslissingen die ze voor hun leven nemen. Bijvoorbeeld bij de vraag of ze wel of geen vlees zullen eten dat aan afgoden geofferd is. Daar ging zijn hele bespreking over, vanaf het begin van hoofdstuk 8 tot en met vers 1 van hoofdstuk 11. Volgens mij rondt hoofdstuk 11, vers 1 zijn hele bespreking af. Dat hebben we de vorige keer niet genoemd. Maar waar hij zegt:

Wees navolgers van mij, zoals ik navolger van Christus ben.

1 KORINTHE 11:1

vat hij in feite samen wat hij in vers 33 van het vorige hoofdstuk zegt:

zoals ik ook in alles allen behaag, door niet mijn eigen voordeel te zoeken, maar dat van velen, opdat zij behouden worden.

1 KORINTHE 10:33

Je herinnert je dat hij in hoofdstuk 9 een heel hoofdstuk besteedde aan het laten zien dat hij ervoor gekozen heeft af te zien van sommige voorrechten die hem als dienaar van het Evangelie toekomen. Met name het voorrecht om betaald te worden en door zijn bediening in zijn levensonderhoud te worden voorzien. Ook het voorrecht om getrouwd te zijn, of het voorrecht om te eten of te drinken wat hij maar zou willen eten

of drinken. Hij zegt: 'Veel van die dingen mag ik doen. Ik doe gewoon afstand van die rechten, zodat ik het Evangelie niet zou belemmeren op een manier waarop ik het misschien wel zou belemmeren als ik die rechten opeiste.'

Zijn hele bedoeling met het schrijven van hoofdstuk 9 was om zichzelf als voorbeeld te geven van zijn eigen houding: bereid zijn om ter wille van anderen afstand te doen van zijn rechten. Zo zouden degenen in Korinthe die wisten dat ze het recht hadden om vlees te eten dat aan afgoden geofferd was, bereid zijn om van dat recht af te zien als het uitoefenen ervan het Evangelie zou belemmeren, als het een broeder of zuster zou schaden.

Hij sluit zijn bespreking in hoofdstuk 10 af met vers 32 en 33:

Geef geen aanstoot, niet aan de Joden en de Grieken, en ook niet aan de gemeente van God, zoals ik ook in alles allen behaag, door niet mijn eigen voordeel te zoeken, maar dat van velen, opdat zij behouden worden.

1 KORINTHE 10:32-33

Dat wil zeggen: breng niemand ten val.

Net als in het voorbeeld dat hij in hoofdstuk 9 uitvoerig heeft gegeven. Ook in hoofdstuk 11, vers 1:

Volg mijn voorbeeld, zoals ik het voorbeeld van Christus volg.

In wezen zegt hij: 'Ik stel mezelf aan jullie ten voorbeeld als iemand die ter wille van anderen afstand doet van zijn rechten, uit liefde voor anderen. Ik wil dat jullie mijn voorbeeld volgen. In wezen volg ik het voorbeeld van Christus.' Hij deed immers ook uit liefde afstand van Zijn rechten als God en nam de gestalte van een dienaar aan. Het is dus niet zo dat deze gedragslijn bij Paulus begint. Hij beveelt hun zijn eigen voorbeeld aan om na te volgen, maar eigenlijk is het niet zozeer zijn voorbeeld als wel het voorbeeld van Christus. Hij zegt: 'Ik doe alleen maar wat Christus deed, en nu vraag ik jullie hetzelfde te doen als wat jullie mij zien doen.'

2

Paulus als zichtbaar voorbeeld van Christus

Wanneer hij zegt:

Wees navolgers van mij, zoals ik navolger van Christus ben.

1 KORINTHE 11:1

kunnen we zien dat Paulus zich er niet voor schaamde om jongere christenen voor te leven hoe je als christen leeft. Ik heb heel wat voorgangers horen zeggen: 'Volg mij niet, volg alleen Jezus. Doe mij niet na, want ik ben feilbaar en de kans is groot dat ik je op een dwaalspoor breng.' Het lijkt misschien heel nederig om dat te zeggen, en ongetwijfeld ook ronduit eerlijk, om te zeggen: 'Ik ben maar een mens. Wees niet zoals ik.' Maar zo hoort het niet te zijn. We zouden moeten kunnen zeggen: 'Volg mij, want ik volg Christus, en als je mijn voorbeeld volgt, zul je in wezen ook Christus volgen, zoals ik dat doe.'

Dat is wat Paulus bereid is te zeggen. In hoofdstuk 9 had hij in plaats van zijn eigen voorbeeld dat voorbeeld van Christus kunnen geven, zoals hij in Filippenzen hoofdstuk 2 doet. In Filippenzen 2 zegt hij:

Laat dezelfde gezindheid in jullie zijn als in Christus Jezus. Hoewel Hij in de gestalte van God bestond, beschouwde Hij Zijn gelijkheid met God niet als iets om vast te grijpen of aan vast te houden. Daarom legde Hij Zijn rechten af en werd Hij een dienaar.

FILIPPENZEN 2:5-7

Enzovoort.

Dat had hij in 1 Korinthe hoofdstuk 9 kunnen doen. Maar misschien kwam het doordat de Korinthiërs vleeselijk waren. Ze hadden om te beginnen niet veel geestelijk inzicht. Ze konden Jezus niet zo goed zien, omdat Hij weg was, en ze hadden Jezus nooit met hun sterfelijke ogen gezien. Maar Paulus hadden ze wel gezien. Paulus vond dat hij hun

zijn eigen voorbeeld moest voorhouden. Hij had hun dat van Jezus kunnen voorhouden, maar ze kunnen Jezus niet zien, en Paulus hadden ze wel gezien. Hij had achttien maanden onder hen gewoond, en doordat ze zijn leven hadden gadeslagen, wisten ze dat de dingen die hij beschreef waar waren. Hij had geen geld van hen aangenomen. Hij was niet getrouwd geweest. Hij had zich onthouden van het eten van vlees dat aan afgoden geofferd was, enzovoort, hoewel hij volledige vrijheid had. Hoewel hij onderwees:

Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar niet alle dingen zijn nuttig.
Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar ik zal mij niet onder de
macht van ook maar iets laten brengen.

1 KORINTHE 6:12

deed hij niet alles, omdat niet alles opbouwend was, niet alles goed was voor de gemeente of voor het Koninkrijk van God. Sommige dingen zouden het Evangelie hebben belemmerd, dus onthield hij zich daarvan. Ze hadden hem kunnen zien. Hij was een voorbeeld voor hen en liet hun in zijn leven het leven van Christus zien. Omdat ze te vleselijk waren om Jezus heel duidelijk te zien, omdat Hij afwezig was, vond Paulus dat hij hen eraan kon herinneren hoe hij hun het leven van Christus had voorgeleefd. Maar natuurlijk benadrukt hij in hoofdstuk 11, vers 1 dat het voorbeeld dat hij gaf zelf een navolging van Christus was. Christus was het hoogste voorbeeld, dat Paulus zelf volgde.

3

Bemoedigen voordat je kritiek geeft

Het nieuwe onderwerp begint in hoofdstuk 11, vers 2. Het is interessant dat van de twee delen van dit hoofdstuk het ene begint met de woorden:

En ik prijs u, broeders, omdat u in alles aan mij denkt en aan de
overleveringen vasthoudt, zoals ik die aan u heb overgeleverd.

1 KORINTHE 11:2

Het tweede deel van het hoofdstuk, dat in vers 17 begint, zegt:

Maar in wat ik nu beveel, prijs ik u niet, omdat u, wanneer u samenkomt, er niet beter, maar slechter van wordt.

1 KORINTHE 11:17

Hij heeft dus twee dingen te bespreken in dit hoofdstuk. Voor het ene prijst hij hen. Over het andere zegt hij: 'Daarvoor kan ik jullie niet prijzen.' Met andere woorden, ik wil jullie bemoedigen, want in het ene geval doen jullie het juiste, maar ik moet zeggen dat jullie in het andere geval het verkeerde doen.

Het is interessant dat hij die twee zaken in deze volgorde ter sprake brengt, in plaats van alleen maar tegen hen uit te varen. Ik denk dat het een goede aanpak is, een goede strategie in de omgang met mensen, als je hen wilt corrigeren en kritiek op hen wilt geven, dat je eerst iets zoekt waarin je hen kunt bemoedigen. Voordat je kritiek op hen geeft en zegt: 'Ik kan jullie niet prijzen voor wat jullie doen', is het goed om iets te vinden waarvoor je hen kunt prijzen, iets wat ze goed doen. Zo wek je niet de indruk dat je hen kritisch en negatief benadert, of dat je hen liefdeloos benadert.

Mensen opbouwende kritiek geven is op zichzelf niet liefdeloos. Het kan zelfs heel liefdevol zijn, maar de meeste mensen voelen zich, gewoon door onze aard, bedreigd door kritiek. Het is dus goed om die wat te verzachten en hun duidelijk te maken dat je niet uitsluitend negatief tegenover hen staat, ook al heb je iets negatiefs te zeggen over hun gedrag. Dat kun je laten zien door iets te zoeken waarvan je vindt dat je hen ervoor kunt prijzen. Zo begon Paulus hier.

Hij zou in vers 17 en verder kritiek gaan geven op dit misbruik van de avondmaalsmaaltijd, die waarschijnlijk wekelijks tijdens hun zondagse samenkomst werd gevierd. De spreker leidt uit 1 Korinthe 16:2 af dat de Korintheïers regelmatig samenkwamen op de eerste dag van de week, dus op zondag. Waarschijnlijk hielden ze bij die gelegenheid dus hun liefdemaaltijd. Dat was gebruikelijk in de vroege gemeente. Tijdens hun liefdemaaltijd maakten ze misbruik van de tafel van de Heere.

4

Hoofdbedekking in de gemeente van Korinthe

Er was nog een ander probleem in de gemeente, of het was op zijn minst een mogelijk probleem. Of er was een vraag gerezen over de vraag of de christenen de gewoonten van hun eigen cultuur moesten volgen wat betreft het wel of niet dragen van hoofdbedekking door vrouwen. Daarover spreekt hij voornamelijk in vers 2 tot en met 16. Hij begint in vers 2 met de woorden:

Ik prijs jullie omdat jullie in alles aan me denken, broeders, en vasthouden aan de voorschriften zoals ik die aan jullie heb doorgegeven. Maar ik wil dat jullie weten dat Christus het hoofd is van elke man, de man het hoofd van de vrouw en God het hoofd van Christus. Elke man die bidt of profeteert met iets op zijn hoofd, maakt zijn hoofd te schande. Maar elke vrouw die bidt of profeteert zonder iets op haar hoofd, maakt haar hoofd te schande. Want dat is precies hetzelfde alsof ze kaalgeschoren is. Dus als een vrouw haar hoofd niet bedekt, laat ze dan ook haar haar afknippen of afscheren. Als het voor een vrouw een schande is om haar haar af te knippen of af te scheren, laat ze dan haar hoofd bedekken.

Een man hoort zijn hoofd niet te bedekken, omdat hij het beeld en de heerlijkheid van God is. De vrouw is echter de heerlijkheid van de man. Want de man is niet uit de vrouw voortgekomen, maar de vrouw uit de man. Ook is de man niet voor de vrouw geschapen, maar de vrouw voor de man. Daarom hoort de vrouw macht op haar hoofd te hebben — beter gezegd: gezag op haar hoofd, hoewel sommige vertalingen zeggen: een symbool van gezag of een teken van gezag op haar hoofd — vanwege de engelen.

Toch is in de Heere de man niet zonder de vrouw en de vrouw niet zonder de man. Want zoals de vrouw uit de man voortkomt, zo komt ook de man door de vrouw ter wereld. Maar alles komt van God. Oordeel zelf: is het gepast dat een vrouw met onbedekt hoofd tot God bidt? Leert ook de natuur zelf jullie niet dat lang haar voor een man een schande is, maar voor een vrouw een eer? Haar haar is haar immers als bedekking gegeven. Maar als iemand twistziek lijkt te zijn: wij hebben zo'n gewoonte niet, en de gemeenten van God evenmin. Deze hele passage heeft bij de meeste christelijke lezers ontzettend veel vragen opgeroepen. Ik denk niet dat je pas christen

hoeft te zijn om over deze punten in verwarring te raken. Het is namelijk ook een moeilijke passage voor mensen die veel tijd hebben besteed aan het bestuderen van de Bijbel en zelfs van deze passage. Het probleem ontstaat natuurlijk bij de vraag: geeft Paulus hier universele instructies voor alle christenen in alle tijden? Of geeft hij iets wat cultureel bepaald is? En als het iets cultureels is dat voor hun gemeente en hun cultuur gold, maar niet voor andere culturen, waarom staat het dan in onze Bijbel, en welke blijvende geldigheid heeft het voor ons? Ik heb eerder gezegd dat sommige dingen in de Bijbel cultureel bepaald zijn. Tenminste, naar mijn mening zijn ze dat, en ik denk dat dit volgens vrijwel alle christenen het geval is.

5

Culturele gebruiken en de geest van de Bijbel

We hebben bijvoorbeeld dit voorbeeld gegeven:

Groet elkaar met een heilige kus. De gemeenten van Christus groeten u.

ROMEINEN 16:16

Is dat iets wat we naar de letter moeten opvatten als een gebod van God voor alle mensen in alle tijden? Of moeten we dat uitleggen in het licht van de huidige gebruiken die dezelfde betekenis hebben, omdat dat in de eerste eeuw de gebruikelijke manier was waarop mensen elkaar vriendelijk en hartelijk begroetten? In onze samenleving zou een omhelzing tegenwoordig, of een handdruk twintig jaar geleden, zo ongeveer de meest intieme begroeting zijn die mensen elkaar in het openbaar zouden geven. Een heilige kus, of een kus op de wang, wordt in het Nabije Oosten of het Midden-Oosten niet als ongebruikelijk beschouwd. Dat is een heel gebruikelijke manier om elkaar te begroeten.

De meeste christenen in het Westen hebben gemeend, en daar heb ik helemaal niets op aan te merken, dat je de geest van wat Paulus zegt uit uitspraken als deze kunt halen:

‘Groet elkaar met een heilige kus’, zonder dat dit ons noodzakelijkerwijs verplicht om ons aan de letter ervan te houden. Dat wil zeggen: christenen begroeten elkaar tegenwoordig misschien niet letterlijk met een kus, maar houden zich toch aan de geest van wat hij zegt: begroet iedereen hartelijk. Wij geven daar misschien op een andere, cultureel bepaalde manier uitdrukking aan. Ik denk dat we moeten erkennen dat dit soms een passende manier is om de Schriften op te vatten.

De vraag welke dingen we zo moeten opvatten en welke dingen we niet zo kunnen opvatten, is een van de moeilijker vragen bij de uitleg van de Bijbel. We kunnen door de hele Bijbel heen zien dat die geschreven is aan mensen die op een bepaald moment in een bepaalde cultuur leefden. Sommige dingen zijn veranderd. En waarschijnlijk zijn ook sommige toepassingen van wat in de Schriften wordt onderwezen veranderd, of zouden ze veranderd moeten worden, om dezelfde geest te behouden van wat er werd onderwezen en dat toe te passen in een andere culturele omgeving.

6

De gewoonte en de twistzucht in vers 16

De kwestie van hoofdbedekkingen is een van die dingen waarover we een beslissing moeten nemen. Is dit iets cultureels dat gold voor hun plaats en hun tijd in de geschiedenis, of is het iets universeels voor alle tijden en alle plaatsen? Dit is een van de weinige plaatsen waar we een vrij duidelijke uitspraak van Paulus hebben waarmee hij voor ons de beslissing neemt in deze kwestie. In vers 16 zegt hij:

Maar als iemand op twist uit lijkt te zijn, wij hebben een dergelijke gewoonte niet, en de gemeenten van God evenmin.

1 KORINTHE 11:16

Dit ene vers is op meer dan één manier opgevat. Sommige mensen begrijpen het zo: als iemand twistziek lijkt te zijn, dan hebben wij en de gemeenten van God in het algemeen zo'n gewoonte niet. Welke gewoonte? Die van twistziek zijn. Dat wil zeggen:

sommige mensen zijn twistziek, maar hun moet worden verteld dat twistziek zijn niet gebruikelijk is. Christenen horen niet twistziek te zijn. De gemeenten van God veroordelen twistzucht overal.

Of hij zou, op een vergelijkbare manier, kunnen zeggen dat als iemand ingaat tegen de apostolische instructies die Paulus hier geeft, de andere gemeenten niet de gewoonte hebben om apostolisch onderwijs in twijfel te trekken. Twistziek zijn of in twijfel trekken wat Paulus zegt, dat is wat sommige mensen verstaan onder de gewoonte waarvan hij zegt dat we die in andere gemeenten niet hebben. In andere gemeenten trekken mensen het onderwijs van een apostel niet in twijfel. In andere gemeenten worden mensen niet twistziek. Dus als iemand twistziek wil zijn, zeg hem dan dat hij zich niet gedraagt zoals het hoort en verkeerd bezig is. Andere gemeenten doen dat niet.

7

Griekse en Joodse gebruiken rond haar en gebed

Toch lijkt het veel natuurlijker bij deze passage te passen om te veronderstellen dat de dingen die hij heeft besproken de gebruiken zijn waarvan hij zegt dat ze niet universeel zijn. Er zijn bepaalde gebruiken die Paulus zelf niet noodzakelijkerwijs in acht nam, en de gemeenten van God in het Middellandse Zeegebied over het algemeen evenmin. De Grieken hadden bepaalde gebruiken die in dit hoofdstuk naar voren komen, en Korinthe was een Griekse stad. Zowel Joden als Romeinen hielden zich aan precies de tegenovergestelde gebruiken.

In de Griekse samenleving hoorde het bij de vroomheid van een vrouw dat zij haar hoofd bedekte, maar een man deed dat niet. Een vrouw droeg haar haar lang, maar een man deed dat niet. In Israël was de gewoonte omgekeerd. Mannen droegen gebedssjaals, zoals vrome Joden in Israël nog steeds doen. Wanneer ze baden, legden ze de sjaal over hun hoofd. De mannen bedekten hun hoofd wanneer ze baden in de Joodse samenleving. De vrouwen deden dat niet.

Bovendien was lang haar bij een man in de Joodse samenleving helemaal geen schande. Het was een teken van de nazireeërgelofte. Het was het teken van een verregaande toewijding aan God. Als een man zich voor God afzonderde door een nazireeërgelofte af te leggen, knipte hij zijn haar en zijn baard niet. Enkele van de bekendere mannen in de Bijbel, zoals Simson en Samuel en Elia en Johannes de Doper, hadden allemaal voor het leven de nazireeërgelofte afgelegd en knipten hun haar blijkbaar nooit. Totdat bij Simson natuurlijk zijn haar voor hem werd afgeknipt. Maar Samuel en Elia en Johannes de Doper kunnen heel goed allemaal hun leven lang nazireeër zijn geweest. We weten dat Samuel dat was, en Johannes de Doper ook. Bij Elia is het niet helemaal zo duidelijk. Waar staat die verwijzing naar Samuel? Toen Hanna bad, zei ze dat ze nooit sterkedrank had aangeraakt. Volgens mij is dat bedoeld als een verwijzing naar de nazireeërgelofte. Er was voor een Jood geen reden om sterkedrank te mijden, tenzij hij onder een nazireeërgelofte stond. Ik zoek hier haar gebed op in 1 Samuel. Het staat in hoofdstuk 1, vers 11. Aan het eind van dat vers staat:

Zij legde een gelofte af; zij zei: HEERE van de legermachten, wanneer U werkelijk de ellende van Uw dienares aanziet, aan mij denkt en Uw dienares niet vergeet, maar aan Uw dienares een mannelijke nakomeling geeft, dan zal ik die voor al de dagen van zijn leven aan de HEERE geven, en er zal geen scheermes op zijn hoofd komen.

1 SAMUEL 1:11

Dat is dus een nazireeërgelofte.

8

Nazireeërs en verschillen tussen culturen

Het was Johannes de Doper van wie werd gezegd dat hij nooit wijn of sterkedrank had aangeraakt. Dat wijst erop dat hij ook de nazireeërgelofte had afgelegd. Samuel had die afgelegd. Simson had die afgelegd. Johannes de Doper had die afgelegd. En Elia had die

misschien ook afgelegd. Volgens 2 Koningen werd Elia beschreven als een harige man. Dat zou een verwijzing kunnen zijn naar het feit dat hij een nazireeër was.

[Vertalersnoot: de spreker volgt hier de Engelse weergave ‘een harige man’. De hieronder aangehaalde HSV spreekt van ‘een man met een haren mantel’.] Vooral omdat van Johannes de Doper wordt gezegd dat hij kwam in de geest en de kracht van Elia, en Johannes was, zoals ons uitdrukkelijk wordt verteld, een nazireeër. De beschrijving van Elia als een harige man staat in 2 Koningen 1:8. Daar zei de man die Elia had ontmoet:

Zij zeiden tegen hem: Het was een man met een haren mantel en een leren gordel om zijn middel gebonden. Toen zei hij: Dat is Elia, de Tisbiet.

2 KONINGEN 1:8

En de koning zei:

Het was Elia uit Tisbe.

Waar het om gaat, is dat de gewoonte onder de Joden het tegenovergestelde was van de gewoonte onder de Grieken. Onder de Grieken was het een schande als een man lang haar had. Onder de Joden was het juist een teken van vroomheid als iemand zijn haar liet groeien als teken van zijn afzondering voor de Heere. Onder de Grieken bedekte een man zijn hoofd niet wanneer hij bad. Maar onder de Joden was het gebruikelijk dat de man zijn hoofd bedekte wanneer hij bad, en de vrouw niet.

Uit wat ik heb gelezen, heb ik begrepen dat de Romeinen dezelfde gewoonte hadden als de Joden. Dat wil zeggen, de vrouwen bedekten hun hoofd niet om te bidden, maar de mannen wel. Het lijkt er dus op dat Paulus hier zegt dat de gewoonten die hij in hoofdstuk 11 over hoofdbedekkingen aan de Korintheïers voorhoudt, voor hen en hun culturele omgeving gelden. Maar het zijn niet noodzakelijk gewoonten die overal zouden worden toegepast in de gemeenten in de Romeinse wereld of in de Joodse gemeenschap. Omdat de Romeinen en de Joden andere gewoonten hebben, zou dat heel goed kunnen zijn wat hij bedoelt wanneer hij zegt:

Zo'n gewoonte hebben wij niet.

9

Gedrag dat het Evangelie aantrekkelijk maakt

Wat hij lijkt te zeggen, is dat we hier enkele aanwijzingen hebben die Paulus zelf aanduidt als een kwestie van gewoonte, of als iets wat met hun culturele omgeving samenhangt. De hele strekking van wat hij zegt, zou daarom zijn dat je de gewoonten van je samenleving moet volgen, voor zover er in een samenleving bepaalde dingen zijn die als gepast worden beschouwd voor godvruchtige mensen. Je moet geen dingen doen die als ongepast zouden worden beschouwd, tenzij er een of andere dwingende reden is om ze te doen.

Het ligt eigenlijk in dezelfde lijn als zijn betoog over vlees dat aan afgoden is geofferd. Er is op zichzelf niets verkeerd aan het eten van vlees dat aan afgoden is geofferd, maar sommigen zouden het ongepast vinden. Als je dingen doet die als ongepast worden beschouwd, terwijl het niet nodig is dat je ze doet, zou dat het Evangelie onnodig in opspraak brengen.

Volgens mij zie je dat ook terug in het boek Titus. In hoofdstuk 2, vers 4 en 5, staat:

opdat zij de jongere vrouwen leren verstandig te zijn, hun man lief te hebben, hun kinderen lief te hebben, bezonnen te zijn en kuis, te zorgen voor hun huishouden, goed te zijn, hun eigen mannen onderdanig te zijn, opdat het Woord van God niet gelasterd wordt.

TITUS 2:4-5

Daarmee worden de oudere vrouwen bedoeld.

Met andere woorden, het gaat hem erom dat de vrouwen op Kreta, waar Titus de gemeente aanwijzingen gaf, zich zo zouden gedragen dat ze het Evangelie van Christus zouden sieren. Dat ze Christus niet in opspraak zouden brengen of aanleiding zouden

geven tot godslastering tegen Hem. Hetzelfde wordt over slaven gezegd in hetzelfde hoofdstuk, Titus 2:9-10:

Vermaan de slaven dat zij hun eigen meester onderdanig zijn en dat zij hun in alles welbehaaglijk zijn, zonder tegen te spreken, dat ze niets ontvreemden, maar hun alle goede trouw bewijzen, opdat zij het onderwijs van God, onze Zaligmaker, in alles tot sieraad mogen strekken.

TITUS 2:9-10

Met andere woorden, ze maken het Evangelie aantrekkelijk door hun gedrag. Wanneer mensen zich ongepast gedragen en de Naam van Christus noemen, brengen ze het christendom daarmee eenvoudigweg in opspraak. Hoewel Paulus volgens mij niet noodzakelijk bepleitte dat vrouwen overal en altijd een hoofdbedekking moesten dragen, moesten ze die in Korinthe toch niet afleggen. Daar werd die in de samenleving en de cultuur immers algemeen beschouwd als het teken van onderdanigheid en als het teken dat een vrouw haar rol in de samenleving en in de godsdienst en in het gezin aanvaardde. Ze moesten die gewoonten niet afleggen, ook al hoefden ze zichzelf niet noodzakelijk als daaraan gebonden te beschouwen.

Hij zegt:

Maar als iemand op twist uit lijkt te zijn, wij hebben een dergelijke gewoonte niet, en de gemeenten van God evenmin.

1 KORINTHE 11:16

10

Christelijke vrijheid en culturele gevoeligheid

Dat lijkt te betekenen: 'Nou, als iemand dit echt een vervelende gewoonte vindt, dan zou ik dit, denk ik, niet al te ver willen doordrijven. Het is alleen maar een kwestie van gewoonte.' Maar hij pleit ervoor dat mensen op cultureel gebied niet al te veel opschudding veroorzaken, tenzij dat noodzakelijk is. Hier was niet per se een morele

kwestie in het geding, behalve dan de vraag of een vrouw haar rol aanvaardde. Het dragen van een sluier of een bedekking was in sommige opzichten een teken van de onderworpenheid van een vrouw aan haar man, of van haar bereidheid om haar rol als echtgenote te aanvaarden. Als zij geen sluier droeg, onteerde zij haar hoofd, staat er. Dat geeft aan dat haar man, die haar hoofd was, door haar onteerd werd wanneer zij geen sluier wilde dragen. Maar als een man wel een sluier droeg, onteerde hij zijn Hoofd, en dat is Christus.

Nogmaals, ik denk dat we dit allemaal moeten begrijpen binnen de culturele context van Korinthe. Het betekent niet noodzakelijk dat deze dingen overal en altijd van toepassing zijn. Maar de universele beginselen lijken te zijn dat we, als we in een cultuur leven die bepaalde verwachtingen van mensen heeft die niet ingaan tegen wat het Evangelie van ons vraagt, die gewoonten niet moeten schenden. Een Joodse zendeling als Paulus, die gewend was aan Joodse gewoonten en toch als zendeling naar Griekenland ging, nam de gewoonten van de Grieken over. Dus waarschijnlijk bedekte hij zijn hoofd niet wanneer hij onder de Grieken bad. Wanneer hij onder degenen was die onder de wet stonden,

werd hij als iemand die onder de wet stond,

1 KORINTHE 9:20

zei hij in hoofdstuk 9. Maar wanneer hij bij degenen was die zonder wet waren, was hij net als zij.

Het idee is dat zendelingen of christenen, waar ze ook wonen, rekening moeten houden met de culturele vooroordelen en gevoeligheden van de mensen die ze proberen te bereiken. Dat is volgens mij wat in deze verzen uitvoerig wordt toegepast. Er is één beginsel waar Paulus voor pleit, maar voor deze specifieke gemeente op dit specifieke moment moest het op deze manier worden toegepast.

Er waren blijkbaar christelijke vrouwen in Korinthe die de christelijke vrijheid misschien goed genoeg begrepen en wisten dat er in Christus geen onderscheid is tussen man en vrouw. Paulus zegt zelf in Galaten 3:

In Christus is er geen man of vrouw meer.

GALATEN 3:28

Dat inzicht kan ertoe hebben geleid dat ze ten onrechte dachten dat ze alles moesten afwerpen wat een onderscheid tussen hen en mannen maakte, en dat ze de gewoonte om sluiers te dragen en dergelijke moesten afwerpen. Paulus zegt: ‘Nee, doe dat niet. Doe dat niet. Er is geen reden waarom je dat zou moeten afwerpen. Het zal je hoofd onteren, je man dus. Mensen zullen denken dat je man niet het hoofd van je gezin is als je je sluier niet draagt zoals het hoort’, enzovoort.

Nogmaals, we kunnen deze passage vers voor vers bestuderen, en dat zullen we ook doen. Maar we moeten in gedachten houden dat niet alles wat hier gezegd wordt iets is wat we rechtstreeks op onze eigen samenleving en de gemeente in deze tijd moeten toepassen. Maar er zijn wel enkele beginselen die toegepast moeten worden.

11

Hoofdschap en de orde binnen het huwelijk

Hij zegt in vers 2:

En ik prijs u, broeders, omdat u in alles aan mij denkt en aan de overleveringen vasthoudt, zoals ik die aan u heb overgeleverd.

1 KORINTHE 11:2

Dat wil zeggen, alles wat hij hun had opgedragen, leken ze te doen. De reden dat hij deze brief moest schrijven, is dat er bepaalde dingen waren die hij niet had behandeld, of niet duidelijk genoeg had behandeld. Daarom moest hij die verduidelijken.

Maar wat hij hun had gezegd en wat ze wel begrepen, gehoorzaamden ze. Dat was bemoedigend voor hem. Maar er waren blijkbaar nog enkele dingen die ze niet begrepen.

Ik wil dat jullie weten — ik wil dit duidelijk maken — dat er een hiërarchie is in het Koninkrijk van God.

Maar ik wil dat u weet dat Christus het Hoofd is van iedere man en de man het hoofd van de vrouw en God het Hoofd van Christus. Iedere man die bidt of profeteert en iets op zijn hoofd heeft, onteert zijn hoofd. Iedere vrouw echter die bidt of profeteert met onbedekt hoofd, onteert haar eigen hoofd, want het is precies hetzelfde alsof zij kaalgeschoren is. Want als een vrouw het hoofd niet bedekt heeft, laat zij zich dan ook maar kaalknippen. Als het echter voor een vrouw schandelijk is kaalgeknipt of kaalgeschoren te zijn, laat zij dan het hoofd bedekken.

1 KORINTHE 11:3-6

Overigens kunnen de Griekse woorden voor ‘vrouw’ en ‘man’ vertaald worden als ‘echtgenote’ en ‘echtgenoot’. Het Griekse woord voor ‘man’ is hetzelfde als het woord voor ‘echtgenoot’. En het Griekse woord voor ‘vrouw’ is hetzelfde als het woord voor ‘echtgenote’. Het zou dus misschien juister zijn om te zeggen dat het hoofd van de echtgenoot Christus is en dat het hoofd van de echtgenote de echtgenoot is, in plaats van te suggereren dat iedere man het hoofd over iedere vrouw is. Het gaat vrijwel zeker meer specifiek over de orde binnen het huwelijk, de orde in het gezin.

Hoewel hij ze niet in een logische volgorde noemt, geeft hij aan dat er een hiërarchie is. God staat bovenaan. Christus heeft Zich aan God de Vader onderworpen. Iedere christelijke man moet verantwoording afleggen aan Christus, en iedere christelijke echtgenote moet verantwoording afleggen aan haar man. Dat is de hiërarchie die begrepen moet worden.

12

Christus als hoofd en leiders als helpers

Er zijn een aantal hedendaagse problemen in het christelijke denken in onze huidige kerk die verholpen zouden kunnen worden door eenvoudigweg niet onwetend te zijn over dit specifieke feit. Een daarvan is de herderschapsleer. Die zou hierdoor gecorrigeerd kunnen worden, want er staat:

Christus is het hoofd van elke christelijke man. Niet de herder, niet de voorganger, niet de oudste van de gemeente. Wij hebben geen mensen als hoofd boven ons. Wij hebben mensen als helpers. Zoals Jezus duidelijk maakte, moeten degenen die de voornaamsten of de leiders in de gemeente zijn, degenen zijn die onder de anderen staan, die hen dragen, die allen dienen, die de zwakken ondersteunen en de terneergeslagenen bemoedigen, enzovoort. Er is een rol voor leiderschap, en die wordt in het Nieuwe Testament zelfs regeren genoemd. Dat is terecht. Maar dat geeft degenen die leidinggeven geen positie als hoofd over het individu. Iedere man legt aan Christus verantwoording af voor zijn daden. Daarom kun je Christus als hoofd niet vervangen door een mens, of dat nu een voorganger is, een leraar, een oudste of zelfs een apostel.

Aan wie moeten de leiders leidinggeven? Aan de gemeente. Zij moeten de gemeente leiden. Kunnen zij de mannen leiden? Zij horen de mannen te leiden, maar zij zijn niet het hoofd over de mannen. Dit is het verschil. In mijn lichaam zijn veel leden. Die horen allemaal te reageren op mijn hoofd. Ze zijn allemaal verplicht mijn hoofd te gehoorzamen. Gewoonlijk worden boodschappen van mijn hoofd via mijn zenuwstelsel naar de leden van mijn lichaam overgebracht. Boodschappen van het hoofd worden door het zenuwstelsel naar de andere leden van mijn lichaam gebracht.

Ik ken geen lichamelijke situatie waarin dit zou kunnen gebeuren. Maar stel dat het mogelijk was dat het zenuwstelsel niet functioneerde, zodat het de boodschappen van het hoofd niet meer correct naar de rest van het lichaam overbracht. En stel dat er een manier was waarop de rest van het lichaam rechtstreeks boodschappen van het hoofd kon ontvangen. Dan zijn die leden niet verplicht het zenuwstelsel te gehoorzamen,

alleen omdat het het voornaamste middel of het gebruikelijke middel is waardoor het hoofd communiceert. Zij zijn verantwoording verschuldigd aan het hoofd zelf, niet aan het zenuwstelsel.

Jezus heeft sommigen aangesteld als apostelen, profeten, evangelisten, herders en leraren, leiders in de gemeente, om de wil van Christus, de wil van het hoofd, aan de gemeente over te brengen. Maar er zijn momenten waarop mensen die deze ambten bekleden de wil van Christus niet nauwkeurig weergeven. Zij zijn niet trouw aan de Schrift. Zij zijn niet trouw aan het onderwijs van Christus. In dat geval moet een man hun voorbeeld niet volgen.

13

Kerkelijk gezag en de grenzen van herderschap

Jezus Zelf zei in Mattheüs 23:

De schriftgeleerden en de Farizeeën zijn gaan zitten op de stoel van Mozes;

MATTHEÛS 23:2

Dat betekent dat zij op de stoel op het podium van de synagoge zaten. Die werd de stoel van Mozes genoemd, omdat de wet door de rabbi's vanuit deze stoel werd uitgelegd. Die wordt de stoel van Mozes genoemd. Hij zei:

De schriftgeleerden en Farizeeën zitten op de stoel van Mozes.
Doe daarom alles wat zij jullie opdragen.

MATTHEÛS 23:2-3

Met andere woorden, doe alles wat ze zeggen, omdat zij de woorden van Christus spreken. Maar Hij zegt:

Volg hun voorbeeld niet, want ze zeggen het wel, maar doen het niet.

MATTHEÛS 23:3

Het werk van de kerk is alle volken te leren alles in acht te nemen wat Jezus heeft geboden, omdat Jezus het hoofd is. Ik heb niet heel veel gemeenten gevonden die mensen leren alles te doen wat Jezus heeft geboden. En ik zeg niet dat ze niet bestaan. Ik zeg alleen dat ik zelf heel weinig gemeenten heb gevonden die dat doen. Dat is wat Jezus zei dat de kerk moest doen. Misschien leren ze hun de leerstellingen van hun kerkgenootschap. Of misschien leren ze hun hoe ze zich in de samenleving moeten gedragen, of wat dan ook. Maar mensen daadwerkelijk opleiden om te doen wat Jezus heeft geboden, dat zie ik niet veel gemeenten doen.

Ik weet niet zeker of wij dat doeltreffend doen. We proberen het wel. Maar het punt is dat, zoals ik het begrijp, de normale functie van een gemeente is om mensen te leren Jezus te gehoorzamen. Ik denk niet zonder meer dat je dat heel vaak ziet gebeuren. Gemeenten kunnen in aantal groeien, maar dat betekent niet dat zij als gemeente functioneren, want groei in aantal is niet waarvoor de gemeente bestaat.

Zelfs als er een gemeente was die het leerstellig helemaal bij het rechte eind had, die probeerde te doen wat Jezus Christus onderwees, dan nog gaat de herderschapsbeweging daarin veel verder dan wat Hij deed.

De herderschapsbeweging geeft de leiders natuurlijk bevoegdheden die hun in het algemeen eigenlijk niet toekomen. Maar dat betekent niet dat er geen legitieme vorm van herderschap bestaat. Petrus zei immers tegen de oudsten van de gemeente:

Hoed de kudde van God die bij u is en houd daar toezicht op, niet gedwongen, maar vrijwillig; niet uit winstbejag, maar bereidwillig;

1 PETRUS 5:2

Dat zei Paulus ook tegen de oudsten van de gemeente in Efeze, in Handelingen hoofdstuk 20. Hij droeg hun op de kudde te hoeden. Leiders van de gemeente horen dus herders te zijn. Maar wanneer we het over de herderschapsbeweging hebben, spreken we over iets dat helaas gekenmerkt wordt door het geven van onbeperkt gezag aan de leiders over het leven van mensen. Dat is niet Bijbels.

Wat ik zeg, is dat christelijke leiders weliswaar leiding horen te geven, maar dat zij dat doen door het voorbeeld dat zij geven. Petrus zei tegen de oudsten:

ook niet als mensen die heerschappij voeren over het erfdeel van de Heere, maar als mensen die voorbeelden voor de kudde geworden zijn.

1 PETRUS 5:3

Daar ligt het verschil tussen wat ik als Bijbels leiderschap beschouw en de herderschapsbeweging.

Ik moet niet zomaar zeggen dat iedereen in de herderschapsbeweging misbruik maakt van zijn gezag. Ik weet zeker dat er in die beweging ook goede leiders zijn die waarschijnlijk geen misbruik maken van hun gezag. Je kunt niet zomaar een beweging nemen en zeggen dat iedereen daarin slecht is. Maar wat ik zeg, is dat een beweging wordt gekenmerkt door wat ze leert en door wat er het meest in voorkomt. Dat is een beweging die volgens mij wel wat correctie zou kunnen gebruiken op grond van wat Paulus zegt:

Maar ik wil dat u weet dat Christus het Hoofd is van iedere man en de man het hoofd van de vrouw en God het Hoofd van Christus.

1 KORINTHE 11:3

Als Christus het hoofd van iedere man is, dan krijgt de man zijn bevelen van Christus. Het is zoals hij in vers 1 zegt:

Wees navolgers van mij, zoals ik navolger van Christus ben.

1 KORINTHE 11:1

Als jij Christus volgt, zal ik jou volgen. Als jij ophoudt Christus te volgen, zal ik ophouden jou te volgen. Dat is wat Paulus bepleit.

1 Petrus hoofdstuk 5, vers 3.

1 Petrus 5:3. In dat hoofdstuk staan in de eerste vier verzen instructies voor oudsten. Hun wordt opgedragen:

Hoed de kudde van God die bij u is en houd daar toezicht op, niet gedwongen, maar vrijwillig; niet uit winstbejag, maar bereidwillig;

1 PETRUS 5:2

14

Hoofdschap als blijvend beginsel

Ik zei dat er in onze moderne gemeente meer dan één ding rechtgezet zou kunnen worden door dit gegeven over de hiërarchische structuur van de gemeente die Paulus schetst. Iets anders is de gangbare opvatting over de rollen van mannen en vrouwen in onze westerse samenleving. De opvatting dat de man het hoofd van zijn vrouw is, is beslist iets wat veel mensen niet als algemeen geldend beschouwen. En als er in deze bespreking iets is waarvan Paulus aangeeft dat het algemeen geldt, dan is het deze hiërarchie. Hij zou beslist nooit suggereren dat in een andere cultuur Christus niet het hoofd van iedere man is, of dat in een andere cultuur God niet het hoofd van Christus is. Wat hij ons hier heeft gegeven, is de algemeen geldende waarheid waarop de specifieke instructies die hij nu gaat geven, zijn gebaseerd.

Wat hij hun leert, is dat God bepaalde algemeen geldende zaken heeft ingesteld als de juiste orde in het Koninkrijk van God. Om die beginselen in Korinthe tot uitdrukking te brengen en na te leven, zouden de vrouwen hun hoofd moeten bedekken, enzovoort. Want zo zou een vrouw haar onderwerping laten zien. Zo zou ze het hoofdschap van haar man erkennen. In onze samenleving hoeft een vrouw misschien geen hoofdbedekking te dragen om het hoofdschap van haar man te laten zien. Maar dat zou niet noodzakelijk betekenen dat ze niet hoeft te laten zien dat haar man het hoofd is. Er kunnen andere manieren zijn om dat te doen.

15

De huwelijksnaam en de rol van de vrouw

In onze samenleving trouwen vrouwen bijvoorbeeld soms en weigeren ze de naam van hun man aan te nemen. Ze blijven hun meisjesnaam gebruiken. Dat laat volgens mij eenvoudigweg zien dat ze zich totaal niet bewust zijn van het hele doel van het huwelijk. Wanneer wij met Christus trouwen, nemen we Zijn identiteit aan en geven we ons oude leven op. We nemen een nieuw leven aan onder Zijn identiteit, als mensen die met Hem verenigd zijn, en we nemen Zijn Naam aan. Daarvan moet het huwelijk een beeld zijn. Wanneer een vrouw zegt: 'Ik neem deze man tot mijn echtgenoot, maar ik neem zijn identiteit niet aan', dan begrijpt ze eenvoudigweg niet waarvoor het huwelijk bedoeld is. Ze wordt één vlees met hem, en zijn naam wordt haar naam.

Er staat iets interessants in Genesis hoofdstuk 5, waar ik waarschijnlijk op heb gewezen toen we Genesis behandelden. In Genesis hoofdstuk 5 staat in vers 2:

Mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen, en Hij zegende hen en gaf hun de naam mens, op de dag dat ze geschapen werden.

GENESIS 5:2

Er wordt vermeld dat:

God maakte man en vrouw en gaf hun samen de naam Adam.

[Vertalersnoot: de Engelse weergave die de spreker gebruikt, heeft hier ‘Adam’, waar het bovenstaande HSV-citaat ‘mens’ heeft. Zijn uitleg over een gezamenlijke naam sluit aan bij die Engelse weergave.]

Dat wil zeggen dat de man en de vrouw dezelfde naam delen omdat ze één vlees worden, en de man zijn naam aan zijn vrouw geeft. Maar in onze samenleving is er natuurlijk een algemeen verzet daartegen. Het grootste deel van dat verzet speelt zich buiten de gemeente af, niet onder christenen. Maar volgens mij weet iedereen die al wat langer meeloopt dat er tegenwoordig binnen de gemeente uitingen van datzelfde verzet zijn.

Het punt dat ik hier maak, is dat vrouwen in onze cultuur over het algemeen de neiging hebben te ontkennen dat er een eigen rol voor vrouwen is, en dat de rol die God hun heeft toegewezen die van een passende hulp voor hun man is. Natuurlijk bevindt een alleenstaande vrouw zich in een andere positie. De apostel Paulus ging ervan uit dat de meeste vrouwen getrouwd zouden zijn, en hij zei zelfs in 1 Timotheus 5:

Ik wil dan dat jonge weduwen trouwen, kinderen krijgen, hun huis besturen en aan de tegenpartij geen aanleiding tot laster geven.

1 TIMOTHEÛS 5:14

enzovoort. Maar hij erkende in 1 Korinthe 7 wel dat sommige vrouwen er meer baat bij zouden hebben om alleenstaand te blijven, om de Heere te dienen.

Hij wist dus dat sommige vrouwen alleenstaand zouden zijn. Maar ik geloof dat alleenstaande vrouwen in het algemeen de gemeente of de leiding van de gemeente moesten beschouwen als degenen die in zekere zin de rol van een echtgenoot vervulden, als ze geen vader hadden die dat kon doen. Over het algemeen werd een vrouw geacht onder het hoofdschap van haar vader te staan totdat ze trouwde. Maar als ze ouder werd, haar vader overleden was en ze nooit trouwde, dan is dat volgens mij waar Paulus in 1 Timotheus 5 op doelde toen hij sprak over het opnemen van

weduwen. Hij spreekt daar over weduwen, maar waarschijnlijk zouden ongetrouwde vrouwen in het algemeen onder de hoede van de gemeente komen om hen te beschermen.

16

Gelijkwaardigheid en verschillende rollen

Eigenlijk gaat het om de onderlinge verwisselbaarheid van rollen, en dat is niet precies hetzelfde. Daar heeft onze cultuur volgens mij een verkeerde conclusie getrokken uit de stelling dat er in Christus geen man of vrouw meer is, dat die twee voor God gelijk zijn en dat de rol van de vrouw even belangrijk is als de rol van de man. Dat is een uitgangspunt dat we volgens mij vanuit de Schrift kunnen onderbouwen. Er is gelijkwaardigheid van rollen, maar dat betekent niet dat die rollen onderling verwisselbaar zijn.

In een huwelijk is er gelijkwaardigheid, maar geen onderlinge verwisselbaarheid. De man kan niet in elk opzicht het werk van de vrouw doen. Hij kan bijvoorbeeld geen kinderen baren. Het zijn geen onderling verwisselbare rollen, al kunnen ze wel als gelijkwaardig worden beschouwd. En gelijkwaardig betekent niet noodzakelijk dat iets onderling verwisselbaar is. Mijn longen zijn voor mij even waardevol als mijn hart, want als een van beide niet goed zou functioneren — dat wil zeggen, als beide longen niet goed zouden functioneren — zou ik er net zo slecht aan toe zijn als wanneer mijn hart niet goed zou functioneren. Mijn beide longen, samen genomen, en mijn hart zijn voor mij even waardevol, maar ze zijn niet onderling verwisselbaar. Als ik een harttransplantatie nodig had en ze alleen een long konden vinden om daar in te zetten, zou dat niet werken. Het zijn verschillende delen van het lichaam, maar ze zijn gelijkwaardig. En zo geeft ook de Bijbel aan dat er gelijkwaardigheid is, maar dat er verschillende rollen zijn. Dat wordt zelfs hier geïllustreerd, waar staat:

God is het Hoofd van Christus.

1 KORINTHE 11:3

Wij geloven beslist dat Christus gelijk is aan God, maar Hij staat nog steeds onder het gezag van Zijn Vader. Hij heeft bewust de gestalte van een dienaar op Zich genomen.

In het Koninkrijk van God is dat natuurlijk de norm. Het hoort de norm te zijn dat iemand de gestalte van een dienaar op zich neemt, onder het juiste gezag staat en God dient in de rol die hem is toegewezen. Dat is het onderliggende beginsel achter alles waarin Paulus hen nu onderwijst. Vanuit dat beginsel gaat hij verder met de toepassing op hun eigen situatie. Blijkbaar kunnen we hieruit afleiden dat hij te weten was gekomen dat het hun niet helemaal duidelijk was of een vrouw in de gemeente een hoofdbedekking hoorde te dragen. Of hij dat in een brief had gelezen of dat Stefanus het hem had verteld, weten we niet.

Dat lijkt de voornaamste kwestie te zijn die hij hier behandelt. Hij beantwoordt de vraag op twee manieren. Ten eerste zegt hij rechtstreeks dat een vrouw dat hoort te doen, in elk geval in Korinthe. Ten tweede laat hij het contrast zien met wat mannen behoren te doen. Hij gaat ervan uit dat iedereen begrijpt dat er een contrast is tussen wat mannen en vrouwen doen. Daarom laat hij soms zien wat de man hoort te doen, of wat met betrekking tot dit gebruik als de rol van de man wordt beschouwd. Vervolgens laat hij ook zien wat als de rol van de vrouw wordt beschouwd.

17

Schande en maatschappelijke verwachtingen

Vers 4:

Elke man die bidt of profeteert met iets op zijn hoofd, maakt zijn hoofd te schande. Maar elke vrouw die bidt of profeteert zonder iets op haar hoofd, maakt haar hoofd te schande.

Hoe onteren ze hun hoofd? Onteren betekent niet noodzakelijk altijd zondigen. Schande en oneer zijn dingen die als ongewenst worden beschouwd, maar het zijn niet noodzakelijk morele kwesties. Veel mensen hebben schande ondergaan om de Naam van Christus. Zoals er in Handelingen staat — is het hoofdstuk 4? — toen de apostelen geslagen waren, staat er:

Ze gingen weg, blij dat ze waardig geacht waren om schande te lijden voor de Naam van Jezus.

HANDELINGEN 5:41

[Vertalersnoot: bedoeld is Handelingen 5:41.]

In dat geval was er beslist niets moreel verkeerd aan om schande te ondergaan.

Maar schande wordt gewoonlijk als ongewenst beschouwd. Het wordt gewoonlijk als verkeerd gezien. Je zou je alleen schamen als je iets deed waarvan de meeste mensen vonden dat het niet goed was. Schaamte en oneer hebben te maken met maatschappelijke verwachtingen en met de verhouding tussen jouw daden en die verwachtingen. Doe je iets wat jouw samenleving veroordeelt, dan is dat iets wat je in verlegenheid brengt of je schande bezorgt. Doe je wat jouw samenleving toejuicht, dan zou je je daar niet voor schamen, tenzij je natuurlijk aan het zondigen was.

In dit geval heeft hij het over de manier waarop hun samenleving zou reageren op het zien van een vrouw zonder bedekking op haar hoofd, of van een man die er wel een op zijn hoofd had. Ze zouden dat beschouwen als het afwerpen van de normaal erkende rollen van elk van deze personen. Als een man een bedekking op zijn hoofd droeg, zou dat bijna een verklaring zijn dat hij onder het gezag van zijn vrouw stond. Dat zou het hoofd van Christus onteren, want hij staat niet onder het gezag van zijn vrouw; hij staat onder het gezag van Christus. Als een vrouw geen bedekking droeg, was dat een manier om te verklaren dat ze niet onder het gezag van haar man stond. Daarom onteert ze haar man door dat niet te doen. Dat is volgens mij wat Paulus hier aangeeft.

18

Een kaalgeschoren hoofd en de sluier

Vervolgens zegt hij:

het is precies hetzelfde alsof haar haar afgeschoren of afgeknipt is.

Als ze geen bedekking draagt, kan ze net zo goed haar hoofd kaalscheren. Waarom noemt hij dit? Opnieuw ben ik afhankelijk van Bijbeluitleggers, want ik was er niet bij om te weten of dit waar was. Maar christelijke uitleggers van deze passage zeggen over het algemeen dat er in Korinthe een grote markt voor prostitutie was, omdat het een havenstad was waar veel schepen aankwamen en vertrokken. De prostituees schoren hun hoofd kaal, zodat deze zeelieden die van het schip kwamen hen in één oogopslag gemakkelijk konden herkennen.

Een vrouw met een kaalgeschoren hoofd was iemand met een slechte reputatie, hoewel de Korintheërs in het algemeen echt niet zo veel waarde hechtten aan seksuele moraal. Maar in wezen was zij een vrouw die aan niemand gebonden was. Ze was aan geen enkele man onderworpen. Paulus zegt in feite dat een vrouw die geen sluier draagt daarmee dezelfde soort verklaring aflegt als wanneer ze kaalgeschoren was. Ze kan net zo goed gewoon zeggen: 'Ik ben niet getrouwd. Ik ben aan geen enkele man onderworpen. Ik ben niet aan mijn man onderworpen.' Hij zegt dat het voor een christelijke echtgenote duidelijk verkeerd is om dat te doen.

In vers 6 staat:

Want als een vrouw haar hoofd niet bedekt, laat ze dan ook haar haar afknippen.

Hij bedoelt die uitspraak min of meer ironisch. Hij stelt niet echt voor dat een vrouw haar hoofd zou moeten kaalscheren. Hij zegt alleen maar: 'Wat is het verschil?' Als ze de ene gewoonte afwerpt, de gewoonte dat een vrouw een sluier draagt, kan ze net zo goed helemaal in diezelfde richting doorgaan en ook de gewoonte afwerpen dat een

vrouw haar heeft. Door beide achterwege te laten zou ze hetzelfde soort maatschappelijke boodschap uitdragen, een boodschap die een christelijke vrouw niet zou moeten uitdragen. Er staat:

En ik prijs u, broeders, omdat u in alles aan mij denkt en aan de overleveringen vasthoudt, zoals ik die aan u heb overgeleverd. Maar ik wil dat u weet dat Christus het Hoofd is van iedere man en de man het hoofd van de vrouw en God het Hoofd van Christus. Iedere man die bidt of profeteert en iets op zijn hoofd heeft, onteert zijn hoofd. Iedere vrouw echter die bidt of profeteert met onbedekt hoofd, onteert haar eigen hoofd, want het is precies hetzelfde alsof zij kaalgeschoren is. Want als een vrouw het hoofd niet bedekt heeft, laat zij zich dan ook maar kaalknippen. Als het echter voor een vrouw schandelijk is kaalgeknipt of kaalgeschoren te zijn, laat zij dan het hoofd bedekken.

1 KORINTHE 11:2-6

Let er opnieuw op dat hij het over schande heeft. Hij heeft het niet over een zonde. In die samenleving zou het als schandelijk worden beschouwd als een vrouw haar haar liet afknippen of onbedekt rondliep. Daarmee zou ze haar man ontteren.

19

Man en vrouw als beeld en heerlijkheid

Een man moet het hoofd namelijk niet bedekken, omdat hij het beeld en de heerlijkheid van God is. De vrouw is echter de heerlijkheid van de man. De man immers is niet uit de vrouw, maar de vrouw uit de man. Want ook is een man niet geschapen omwille van de vrouw, maar een vrouw omwille van de man. Daarom moet de vrouw een teken van gezag op het hoofd hebben, omwille van de engelen.

1 KORINTHE 11:7-10

Dit lijkt te betekenen dat de man, omdat hij naar Gods beeld en heerlijkheid gemaakt is, alleen aan God verantwoording verschuldigd is. Zoals hij eerder zei:

Christus is het hoofd van elke man.

Hij legt rechtstreeks verantwoording af aan de Godheid, omdat hij naar het beeld van God gemaakt is. Daarmee wordt niet ontkend dat ook de vrouw het beeld van God draagt. Dat doet ze, maar dat is niet het punt dat hij hier wil benadrukken. De vrouw is in feite gemaakt om met de man overeen te komen. De man werd in de eerste plaats gemaakt omdat God zei:

En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen!

GENESIS 1:26

De vrouw werd gemaakt omdat God zei:

Laten We iets maken dat op de man lijkt. Het is niet goed dat de man alleen is. Laten We iets maken dat met hem overeenkomt.

GENESIS 2:18

Natuurlijk draagt zij ook de heerlijkheid van God en is ook zij naar het beeld van God gemaakt, omdat zij net als het mannelijke geslacht mens is. Maar het punt dat hij maakt, is dat zij dat als het ware in afgeleide zin doet, omdat zij naar het beeld van de man gemaakt is. Zij is de heerlijkheid van de man in dezelfde zin als de man de heerlijkheid van God is.

20

Het verband tussen beeld en heerlijkheid

Waarom gebruikt hij hier het woord 'heerlijkheid'? Volgens mij zijn er een aantal plaatsen in de Bijbel waar vooral de apostel Paulus, en misschien ook andere schrijvers, de woorden 'heerlijkheid' en 'beeld' bijna door elkaar gebruiken. Misschien omdat het bijvoorbeeld een vader tot eer strekt wanneer iemand zegt: 'O, jouw jongen lijkt precies op je. Hij is het evenbeeld van zijn vader.' De meeste vaders willen dat. Ik weet niet wat het in ons is waardoor we dat willen. Vooral als je niet zo trots bent op je eigen uiterlijk, wil je misschien eigenlijk niet dat je kind dat van je heeft. Maar er is gewoon iets waardoor je het gevoel krijgt: 'Ja, dat is mijn zoon. Hij lijkt op mij.' Het strekt een vader tot eer dat zijn zoon op hem lijkt of zijn beeld draagt. Tenminste, ik denk dat dat over het algemeen zo is, en dat zou de gedachte kunnen zijn waar het hier om gaat.

Je herinnert je een bekender vers in 2 Korinthe 3:18, waar staat:

Wij allen nu, die met onbedekt gezicht de heerlijkheid van de Heere als in een spiegel aanschouwen, worden van gedaante veranderd naar hetzelfde beeld, van heerlijkheid tot heerlijkheid, zoals dit door de Geest van de Heere bewerkt wordt.

2 KORINTHE 3:18

Het woord 'beeld' wordt hier blijkbaar door elkaar gebruikt met het woord 'heerlijkheid'.

Dat is 2 Korinthe 3:18.

Een andere plaats waar heerlijkheid en beeld door elkaar worden gebruikt, of in elk geval heel nauw met elkaar verbonden zijn, is Hebreeën hoofdstuk 1, vers 3.

[Vertalersnoot: de Engelse vertaling die de spreker aanhaalt, gebruikt hier 'image' ('beeld'), waar de HSV 'afdruk' heeft.] Dat is een beschrijving van de verhouding van Jezus tot de Vader. Hebreeën 1:3 zegt over Christus:

Hij, Die de afstraling van Gods heerlijkheid is en de afdruk van Zijn zelfstandigheid, Die alle dingen draagt door Zijn krachtig woord, heeft, nadat Hij de reiniging van onze zonden door Zichzelf tot stand had gebracht, Zich gezet aan de rechterhand van de Majesteit in de hoogste hemelen.

HEBREEËN 1:3

Er zijn een aantal plaatsen waar 'beeld' en 'heerlijkheid' in elk geval in nauw verband met elkaar worden gebruikt, zo niet door elkaar.

Zo staat er ook hier:

21

De bedekking als uitdrukking van hoofdschap

Een man moet het hoofd namelijk niet bedekken, omdat hij het beeld en de heerlijkheid van God is. De vrouw is echter de heerlijkheid van de man. De man immers is niet uit de vrouw, maar de vrouw uit de man. Want ook is een man niet geschapen omwille van de vrouw, maar een vrouw omwille van de man. Daarom moet de vrouw een teken van gezag op het hoofd hebben, omwille van de engelen.

1 KORINTHE 11:7-10

Hij vertoont gelijkenis met God, omdat God hem naar Zijn beeld gemaakt heeft. Wat die gelijkenis inhoudt, begrijpen we niet helemaal. Of het een zichtbaar waarneembare gelijkenis is, een morele gelijkenis of een geestelijke gelijkenis, is niet helemaal duidelijk. Maar hoe dan ook weten we uit Genesis dat de vrouw gemaakt werd om op de man te lijken, om met de man overeen te komen, om een hulp te zijn die bij hem past, of geschikt voor hem is of met hem overeenkomt.

Hij zegt in wezen dat een man rechtstreeks aan God verantwoording aflegt. Een getrouwde vrouw legt echter verantwoording af aan haar man. Hij zei:

Maar ik wil dat u weet dat Christus het Hoofd is van iedere man en de man het hoofd van de vrouw en God het Hoofd van Christus.

1 KORINTHE 11:3

Hij zegt dat als een man een bedekking zou dragen, hij God daarmee onteert. De boodschap die hij daarmee in de cultuur van Korinthe uitdraagt, is dat hij niet rechtstreeks onder Gods bedekking staat. Hij staat als het ware onder de bedekking van zijn vrouw. Hij is ondergeschikt. Hij is degene die zich in zijn huwelijk onderwerpt. Maar eigenlijk zou hij alleen aan God verantwoording moeten afleggen.

Voor de vrouw daarentegen is het gepast om aan haar man verantwoording af te leggen.

Zij is de trots van de man, of van haar echtgenoot. Als zij een bedekking draagt, draagt ze daarmee dus de juiste boodschap uit, omdat zij degene behoort te zijn die zich in hun huwelijk onderwerpt. Omdat wij deze gewoonte niet kennen, kunnen deze begrippen ons bij het begrijpen ervan bijzonder vreemd en ongewoon voorkomen. Maar dit zijn de begrippen die in die samenleving tot uitdrukking kwamen in de bedekking of de sluier van vrouwen.

22

Schepping en wederzijdse afhankelijkheid

Hij zegt in vers 8:

Want de man komt niet uit de vrouw voort, maar de vrouw uit de man.

Wat hij daarmee bedoelt, is dat God eerst de man maakte en dat de vrouw vervolgens uit hem werd gemaakt, uit zijn rib. Maar iets verderop zwakt hij die uitspraak wel wat af. In vers 12 zegt hij:

Want zoals de vrouw uit de man voortkomt, zo is ook de man er door de vrouw, maar alle dingen zijn uit God.

1 KORINTHE 11:12

Dat de vrouw uit de man voortkomt, had hij in vers 8 ook al gezegd. Nu voegt hij daaraan toe:

Zo komt ook de man via de vrouw ter wereld.

Dat wil zeggen: ook al is de vrouw uit de man genomen, iedere man die sinds Adam ooit heeft geleefd, is ook uit een vrouw genomen. Sinds Adam en Eva dankt de man zijn bestaan nu net zo goed aan de vrouw als de vrouw haar bestaan aan de man dankt. Hij probeert dus eigenlijk te zeggen dat er gelijkheid is. Er is een wederzijdse afhankelijkheid. In geen enkel opzicht is de man superieur aan de vrouw of

onafhankelijk van haar. Er is een wederzijdse afhankelijkheid, en er hoort wederzijds respect en grote achting voor elkaar te zijn. Maar cultureel gezien zijn de gebruiken rond het wel of niet bedekken niet hetzelfde voor mannen en vrouwen. Daarom pleit hij ervoor dat ze de gebruiken volgen, in wezen zoals die in Korinthe bestonden.

In vers 9 staat:

Want ook is een man niet geschapen omwille van de vrouw,
maar een vrouw omwille van de man.

1 KORINTHE 11:9

Dit is iets wat we gewoon in gedachten moeten houden. Het druist sterk in tegen ons moderne denken, maar het is Bijbels. Sommige vrouwen hebben hier moeite mee, en sommige mannen ook. Sommige mannen zijn het hier niet mee eens, en sommigen van hen zitten zelfs in de gemeente. Maar Paulus doet twee uitspraken. Hij zegt:

Zoals de vrouw uit de man voortkomt — dat wil zeggen: uit de man geschapen is — zo was ook het doel waarvoor zij geschapen werd, er voor de man te zijn. God zei toen Hij de vrouw maakte:

Ook zei de HEERE God: Het is niet goed dat de mens alleen is; Ik zal een hulp voor hem maken als iemand tegenover hem.

GENESIS 2:18

Daarom werd zij voor de man gemaakt.

Nu denk ik dat de situatie van een alleenstaande vrouw die alleen blijft alleen maar om alleen te blijven, gewoon omdat ze de voorkeur geeft aan een loopbaan boven het huwelijksleven, niet zo goed voor haar is. Een vrouw die alleen blijft om zich volledig aan de dienst van Christus te kunnen wijden, is een ander verhaal. Zij heeft in zekere zin een Man voor Wie zij gemaakt is, en dat is Christus. Ik heb altijd bewondering gehad voor een vrouw die niet trouwde. Ik kende er één in het bijzonder. Ze zei dat ze niet zou trouwen omdat ze het gevoel had dat ze met Christus getrouwd was, en ze wilde gewoon al haar liefde aan Hem geven. Dat is precies wat Paulus in 1 Korinthe

7 aanbeveelt als iets wat goed is voor vrouwen om te doen. Maar in zo'n geval is die vrouw niet zonder man. Ze heeft een Man, Christus, als haar Echtgenoot, als haar Hoofd.

Over het algemeen ging Paulus ervan uit dat de meeste vrouwen getrouwd zouden zijn. Een ongetrouwde vrouw die niet volledig aan Christus was toegewijd, verkeerde niet noodzakelijkerwijs in een natuurlijke toestand. Voor die toestand was zij niet gemaakt. Zij was voor de man gemaakt. Zij was uit de man gemaakt, en zij was voor de man gemaakt. Dat moet erkend worden.

23

De betekenis van gezag op het hoofd

Dus zegt hij in vers 10:

Daarom moet de vrouw een teken van gezag op het hoofd hebben, omwille van de engelen.

1 KORINTHE 11:10

Dit is misschien wel het moeilijkste vers in de passage. Ten eerste weten we namelijk niet welke engelen hij bedoelt: gevallen of heilige engelen. Ten tweede, als dat eenmaal is vastgesteld, weten we niet zeker wat hij bedoelt met 'uit vrees voor de engelen'. Welk gevaar heeft hij hier precies op het oog?

[Vertalersnoot: de spreker zegt hier 'for fear of the angels' ('uit vrees voor de engelen'). Zijn eerdere aanhaling heeft 'because of the angels' ('vanwege de engelen'); de HSV heeft 'omwille van de engelen'. Vrees wordt in die aangehaalde formuleringen niet uitdrukkelijk genoemd.] Ten derde, en misschien had dit als eerste genoemd moeten worden, weten we niet wat hij bedoelt als hij zegt dat zij gezag op haar hoofd moet hebben.

De meeste nieuwe vertalingen hebben geprobeerd dit te vereenvoudigen door te zeggen dat zij een teken van gezag op haar hoofd moet hebben. Daarmee bedoelen ze een sluier. Als zij een sluier draagt, beschouwen ze die als een teken van gezag. Maar

dat staat er in het Grieks niet. Er staat alleen dat zij gezag op haar hoofd moet hebben. Dat heeft tot veel verwarring geleid, en ik weet niet zeker of ik die verwarring kan wegnemen, want er zijn enkele problemen met dit vers. Het is niet helemaal duidelijk waar Paulus op doelt.

Gezien de context lijkt het erop dat hij ervoor pleit dat een vrouw een of andere bedekking op haar hoofd moet hebben, want dat is waar hij het de hele tijd al over heeft: lang haar. Dat lijkt te passen bij de context van de uitspraak, hoewel de bewoording van de uitspraak niet noodzakelijk tot die uitleg dwingt. Er staat niet dat zij een teken van gezag op haar hoofd moet hebben. Er staat alleen dat zij gezag op haar hoofd moet hebben. Wat dat betekent, is, zoals ik al zei, niet helemaal duidelijk.

[Vertalersnoot: de spreker bespreekt hier de formulering zonder ‘teken van’. De hierboven gebruikte HSV voegt die woorden wel toe en geeft daarmee de uitleg weer die hij hier bespreekt.]

Het zou kunnen betekenen dat zij een hoofd moet hebben, dat wil zeggen een echtgenoot of Christus, als hoofd over haar en als gezag boven haar. Maar nogmaals, alleen op grond van de formulering kunnen we er niet zeker van zijn dat het dat betekent. Het is een lastige uitspraak. Ik heb een aantal behoorlijk geleerde uiteenzettingen over dit ene vers gelezen om er duidelijkheid over te krijgen. Ze erkennen allemaal dat er eigenlijk geen manier is om het te verduidelijken zonder het te veranderen, door hier of daar een woord toe te voegen dat niet in het Grieks staat. In dat geval kun je het verduidelijken en er een bepaalde betekenis aan geven. Maar of dat werkelijk de bedoelde betekenis was, blijft de vraag. Als dat zo was, waarom ontbreken die woorden dan in het Grieks?

Dus bij gebrek aan een betere uitleg lijkt het er op grond van de context op dat we de uitspraak zo moeten begrijpen dat een vrouw een bedekking op haar hoofd hoort te hebben. Of hij dit bedoelt als een symbool van gezag, dat wil zeggen als een symbool van het gezag van haar man, of dat het iets anders betekent, is mij niet helemaal duidelijk. En ik weet niet zeker of het iemand duidelijk is. Maar aangezien de hele bespreking over bedekkingen gaat, zullen we er voor deze bespreking van uitgaan dat hij bedoelt dat ze een bedekking op haar hoofd moet dragen.

24

De engelen en mogelijke demonische aanvallen

Dan zijn de woorden vanwege de engelen nog een probleem. Sommigen begrijpen dit zo dat de heilige engelen geschokt zouden zijn als ze het hoofd van een vrouw onbedekt zagen. Dat wil zeggen, ze zouden geschokt zijn dat een vrouw zo brutaal zou zijn om haar rol als vrouw van zich af te werpen en te streven naar een identiteit zonder onderscheid tussen de geslachten, of naar uitwisselbaarheid met een man. Dat zou verbijsterend en schokkend zijn voor de engelen. We willen hun geen hartaanval bezorgen, dus laten we het omwille van hen niet doen.

Anderen hebben het opgevat als een verwijzing naar de veronderstelling dat de zonen van God die in Genesis hoofdstuk 6 met de dochters van de mensen trouwden, engelen waren, zoals velen geloven. Paulus suggereert dan dat engelen soms achter vrouwen aan gaan. Ze voelen zich aangetrokken tot vrouwen, dus vrouwen horen zich te sluiëren, zodat de engelen niet al te zeer worden verleid. Sommigen begrijpen dit als een verwijzing daarnaar.

Volgens mij is de waarschijnlijkste uitleg dat het over gevallen engelen gaat. En dat is alleen mijn mening, tegenover die van andere mensen die andere meningen hebben. Ik zou het niet kunnen bewijzen, maar het zou een verwijzing kunnen zijn naar het feit dat demonische machten mensen tot hun prooi maken die op eigen houtje handelen. Mensen die als het ware niet onder een bedekking staan, die niet op de juiste manier hun plaats innemen in Gods Koninkrijk, op de plaats die hun in de gezagsorde is toegewezen.

Er komt één tekst bij me op die hier mogelijk mee in verband staat: Spreuken 17:11. Spreuken 17:11 zegt:

Een opstandige zoekt slechts het kwade, en er zal een meedogenloze bode naar hem toe gestuurd worden.

SPREUKEN 17:11

Opstandigheid is het tegenovergestelde van onderwerping.

Het woord 'boodschapper' zou met 'engel' vertaald kunnen worden. Het woord 'engel' betekent 'boodschapper'. We zouden het dus zo kunnen lezen:

Daarom zal er een wrede engel op hem afgestuurd worden.

Tegen wie? Tegen degene die opstandig is.

Dat zou kunnen inhouden dat mensen die een opstandige houding aannemen, zichzelf daardoor kwetsbaar maken voor demonische aanvallen, voor gevallen engelen, wrede engelen die tegen hen gezonden zouden worden. Waarom zou dat zo zijn? Omdat de duivel de aanstichter van opstandigheid is. In 1 Samuel 15 staat dat opstandigheid wat is?

Als de zonde van toverij.

1 SAMUEL 15:23

We zouden er niet verbaasd over zijn als iemand zich met toverij bezighield en daardoor door een demon bezeten raakte. Aangezien opstandigheid als de zonde van toverij is, zouden we er niet verbaasd over moeten zijn als een opstandig mens ook onder demonische aanvallen komt te staan, en misschien zelfs door demonen bezeten raakt.

Het zou kunnen dat Paulus dit hier in gedachten heeft. Nogmaals, ik zou dat niet met stelligheid kunnen beweren of kunnen bewijzen. Wanneer hij zegt:

Daarom moet de vrouw een teken van gezag op het hoofd hebben, omwille van de engelen.

1 KORINTHE 11:10

zou hij kunnen bedoelen: vanwege deze gevallen engelen, vanwege deze demonische machten die zich keren tegen degenen die opstandig zijn en die niet onder het gezag staan waaronder ze horen te staan.

Welk vers was dat? Dat was Spreuken 17:11.

Want opstandigheid is een zonde van waarzeggerij, en tegenstreven is afgoderij en beeldendienst. Omdat u het woord van de HEERE verworpen hebt, heeft Hij u verworpen, zodat u geen koning meer zult zijn.

1 SAMUEL 15:23

staat in 1 Samuel hoofdstuk 15, vers 23.

Welke van de zeven verklaringen is de verklaring? Nou, ik heb ze allemaal moeten overwegen, en sommige klinken mij niet erg zinnig in de oren. Maar die ene lijkt toch wel ergens op te slaan, tenminste voor mij.

25

Misbruik van gezag en de waardigheid van vrouwen

Vers 11:

Evenwel is de man niet zonder de vrouw, en de vrouw niet zonder de man, in de Heere. Want zoals de vrouw uit de man voortkomt, zo is ook de man er door de vrouw, maar alle dingen zijn uit God. Oordeel bij uzelf: is het gepast dat een vrouw met onbedekt hoofd tot God bidt? Of leert ook de natuur zelf u niet dat als een man lang haar draagt, het een oneer voor hem is? Maar als een vrouw lang haar draagt, is het voor haar een eer, omdat het lange haar als een bedekking aan haar gegeven is. Maar als iemand op twist uit lijkt te zijn, wij hebben een dergelijke gewoonte niet, en de gemeenten van God evenmin.

1 KORINTHE 11:11-16

Hij zegt echter in wezen dat de man geen reden heeft om zich te verheffen op grond van de dingen waarop hij heeft gewezen. Hij heeft op het volgende gewezen: de vrouw voor de man gemaakt is, dat de vrouw uit de man gemaakt is en dat de man het hoofd van de vrouw is.

Dat zijn waarheden, en het zijn waarheden die Paulus aan het Oude Testament ontleent.

Hij zegt dat mannen in de loop van de geschiedenis misbruik hebben gemaakt van deze waarheden. Mannen hebben gedacht: 'Aangezien dat zo is, laten we de waardigheid van de vrouw dan vertrappen en haar tot bezit maken, haar als een eigendom behandelen. Laten we veel vrouwen nemen en geen rekening houden met de gevoelens van vrouwen, en hun geen enkele vorm van gezag geven, en hun geen enkele geloofwaardigheid toekennen, en hun geen onderwijs geven.'

De Joden wilden de vrouwen niet eens de wet onderwijzen. Ze zeiden dat vrouwen toch niet in staat waren om de wet te begrijpen, dus wilden ze de vrouwen niet eens de wet onderwijzen. Dat was niet Bijbels. Dat was alleen de traditie van de Joden.

Mannen hebben misbruik gemaakt van deze waarheid over de rol van mannen en vrouwen. We kunnen niets veranderen aan het feit dat dit gebeurt, net zomin als we iets kunnen veranderen aan het feit dat slavernij een instelling is waarvan in de geschiedenis heel vaak misbruik is gemaakt. Maar dat verandert niets aan het feit dat slavernij in de Bijbel niet verboden is en zelfs niet noodzakelijkerwijs als iets onaangenaams wordt beschouwd. In sommige gevallen werd slavernij beschouwd als het minste van twee kwaden, of als een wenselijke toestand voor sommige mensen. Dat wil zeggen dat sommige slaven in slavernij zouden willen blijven wanneer hun de vrijheid werd aangeboden.

Het feit dat slavernij in de geschiedenis soms is misbruikt, betekent niet dat het instituut in zijn geheel veroordeeld moet worden. Ook huwelijken zijn misbruikt, maar we willen het huwelijk ook niet afschaffen. Het feit dat mannen hun gezag over vrouwen hebben misbruikt, of dat heersers hun gezag over volken hebben misbruikt, betekent niet dat we het bestaan van heersers afwijzen of het hele idee verwerpen dat mannen gezag hebben. Maar Paulus probeert er wel evenwicht in te brengen en duidelijk te maken: ook al heb ik gezegd dat de vrouw uit een man is gemaakt, besef

natuurlijk wel dat iedere man een moeder heeft. Daarom heeft iedere man zijn bestaan ook aan een vrouw te danken. In zekere zin staan mannen en vrouwen op gelijke voet wat betreft de wederzijdse afhankelijkheid tussen de geslachten. Dat probeert hij te zeggen. Hij probeert te voorkomen dat de waardigheid van de vrouw in deze bespreking wordt weggegooid, alsof die er niet is. Hij wil duidelijk maken dat hij de vrouwen wel degelijk belangrijk en waardevol vindt, ook al gaat zijn betoog in het algemeen over hoe de vrouwen hun plaats onder hun man behoren in te nemen.

26

Zelf oordelen over wat gepast is

Vers 12:

Want zoals de vrouw uit de man voortkomt, zo komt ook de man via de vrouw ter wereld. Maar alles komt van God. Oordeel zelf. Is het gepast dat een vrouw tot God bidt zonder iets op haar hoofd?

Let hierop: hij zegt niet: 'Ik verorden namens de Heere dat het verkeerd is.' Hij zegt:

Oordeel zelf. Is het gepast?

Wat betekent 'gepast'? In wezen: is het maatschappelijk aanvaardbaar? Hij brengt dit niet ter sprake alsof het een morele kwestie is. Hij geeft hun zelfs het recht om er zelf over te beslissen:

Oordeel zelf.

Hij zegt niet per se: 'Ik ga jullie hierover een pauselijke bul geven', of: 'Ik ga een apostolisch decreet uitvaardigen.' Hij zegt eenvoudig: 'Ik laat jullie zelf beslissen.'

Lijkt het gepast? Als het gepast lijkt, ga je gang. Als het niet gepast lijkt, doe het dan niet. Het punt is dat het geen morele kwestie is of vrouwen wel of geen sluier dragen. Het is alleen een kwestie van: is het betamelijk? Is het verstandig? Is het gepast? Is het iets wat de samenleving als normaal aanvaardt? Zo niet, dan suggereert hij dat christenen op dit punt de samenleving niet tegen zich in het harnas moeten jagen.

Dan zegt hij:

Of leert ook de natuur zelf u niet dat als een man lang haar draagt, het een oneer voor hem is? Maar als een vrouw lang haar draagt, is het voor haar een eer, omdat het lange haar als een bedekking aan haar gegeven is.

1 KORINTHE 11:14-15

27

Lang haar en de christenen uit de hippietijd

Deze uitspraak over lang haar bij mannen is de afgelopen twintig jaar veelvuldig aangehaald. Helaas is die daarbij niet met bijzonder veel ernst behandeld. Het gaat om consequent zijn in de exegese, want het merkwaardige is dat je er tegenwoordig niet veel meer over hoort, omdat mannen hun haar niet zo vaak meer lang dragen. Of als ze dat wel doen, wordt het niet langer als een probleem beschouwd.

Maar in het begin van de jaren zeventig was het beslist een probleem, toen de Jezusbeweging gaande was. Want duizenden hippies kwamen tot behoud, en voor hen was de kappersstoel niet vanzelfsprekend de volgende stap na de doop. Toen er al die langharige christenen waren, waren er de behoudendere christenen die daar ontzet over waren. Ze haalden voortdurend dit vers aan:

Het is een schande als een man lang haar heeft.

Wat ik verbazingwekkend vond, was dat vrijwel iedere predikant die ooit over dat vers preekte een vrouw met kort haar had, wat ik bijzonder schandelijk vond. De apostel Paulus probeert geen onderwijs te geven over hoe lang het haar van een man behoort te zijn. Hij noemt de haarlengte van de man alleen om zijn eigenlijke punt kracht bij te zetten. Dat staat in vers 15:

Maar als een vrouw lang haar heeft, is dat iets om trots op te zijn.

Eer en schande, dat zijn de twee dingen. Als een man lang haar had, was het een schande. Als een vrouw lang haar had, was het een eer. Het is duidelijk dat vrouwen hier evenzeer worden aangespoord om lang haar te hebben als een man wordt aangespoord om kort haar te hebben. Als het ene bindend is voor alle christenen van alle tijden, dan moet het andere dat ook zijn. Uit de context van de hele passage lijkt het er beslist op dat hij eigenlijk meer over het haar van vrouwen wil spreken dan over dat van mannen, of over de hoofdbedekking van vrouwen in plaats van die van mannen.

Hij brengt de vraag wat voor mannen gepast lijkt meestal alleen ter sprake om het contrast met vrouwen te laten zien. Zoals wanneer hij bijvoorbeeld in vers 4 zegt:

Iedere man die bidt of profeteert en iets op zijn hoofd heeft, onteert zijn hoofd.

1 KORINTHE 11:4

Natuurlijk gaat het hem in dit hoofdstuk voornamelijk om de vrouw, om hoe zij haar plaats inneemt. Hij haalt vaak het geval van de mannen aan om alleen maar het verschil te laten zien tussen wat er van mannen en wat er van vrouwen wordt verwacht.

28

Haarlengte en veranderende maatschappelijke normen

Maar zoals ik dit hele hoofdstuk door heb aangegeven, zijn de woorden ‘onteren’, ‘schande’ en ‘gepast’ of ‘ongepast’ allemaal termen die wijzen op een kwestie van hoe de samenleving tegen dingen aankijkt. Een van de grote problemen met het gebruiken van 1 Korinthe 11:14 om christelijke mannen te verbieden hun haar langer te dragen dan gemiddeld, is, punt A: wat is lang? Wat is tegenwoordig nog lang haar?

Begin jaren zeventig was dat niet zo moeilijk te onderscheiden. Toen had iedere man die geen hippie was zijn haar aan de zijkanten kort opgeschoren, en raakte er geen haar zijn oren. Toen kwamen de hippies en lieten ze hun haar groeien zoals vrouwen. Er waren duidelijke grenzen tussen kort haar en lang haar. Maar gelukkig of helaas — waarschijnlijk is het gelukkig, denk ik — leven we nu in een tijd waarin iemand met haar zo lang als dat van Rob waarschijnlijk niet als hippie zou worden beschouwd. Hij zou in onze samenleving helemaal niemand choqueren, zelfs niet als ze hoorden dat hij christen was. Ik betwijfel of er één christen op de tienduizend is die hem dit vers zou voorhouden, want zijn haar is tegenwoordig eigenlijk niet zo lang.

Maar waar het om gaat, is dat haar zo lang als dat van Clint begin jaren zeventig onder conservatieve mensen te lang zou zijn gevonden voor een man, omdat zijn haar over zijn oren valt. Toch denk ik bij Clint aan iemand die er keurig verzorgd uitziet, en hetzelfde geldt voor Ron of Brian. Bill draagt zijn haar nog steeds vrij conservatief, maar volgens mij is zelfs dat aan de zijkanten iets langer dan toen gebruikelijk was. Ik weet niet of dat klopt. Maar het is volkomen gewoon om conservatieve voorgangers te zien met haar dat over de bovenkant van hun oren valt of iets dergelijks. De mode verandert.

Dus wanneer Paulus zegt:

Als een man lang haar heeft,

1 KORINTHE 11:14

Wat bedoel je dan? Wat bedoel je met lang? Tot aan de kraag, is dat lang? Of tot aan de bovenkant van het oor, is dat lang? Of tot halverwege de rug, of wat?

Wat volgens mij heel duidelijk is, is dat er in de cultuur waar Paulus zich toe richtte duidelijke verschillen waren tussen de haarlengte van mannen en die van vrouwen. Omdat vrouwen het bedekken van hun hoofd als het juiste beschouwden, knipten ze hun haar waarschijnlijk gewoonlijk helemaal niet. Dat was tot voor kort in heel veel culturen zo. Het zou heel goed kunnen dat vrouwen hun haar nooit knipten, en dat hun haar daarom heel lang was, en dat mannen hun haar gewoonlijk wel kort hielden.

Je kunt kijken naar de borstbeelden en afbeeldingen van zowel de Griekse als de Romeinse leiders, soldaten, generaals enzovoort die voor ons bewaard zijn gebleven. Ze hebben allemaal kortgeknipt haar.

Het lijkt er dus op dat het onder de Grieken de gewoonte was dat mannen heel kort haar hadden en vrouwen heel lang haar. Er bestond geen twijfel over wanneer het haar van een man qua lengte in de categorie vrouwenhaar viel en wanneer het in de categorie mannenhaar viel. Dat is in onze samenleving niet zo duidelijk afgebakend, en dat maakt het nu nogal moeilijk.

29

Kleding en het onderscheid tussen man en vrouw

In het Oude Testament, zoals jullie weten — jullie hebben net Deuteronomium afgerond — staat volgens mij dat God zei:

De kleren van een man mogen niet door een vrouw gedragen worden, en een man mag geen vrouwenkleding aantrekken, want ieder die dat doet, is voor de HEERE, uw God, een gruwel.

DEUTERONOMIUM 22:5

In Korinthe hoorde lang haar bij een vrouw, niet bij een man. Maar ik weet niet of je kunt zeggen dat dit in onze samenleving ook zo is.

[Vertalersnoot: de spreker parafraseert Deuteronomium 22:5 ruimer als ‘wat bij een vrouw of man hoort’. Het bovenstaande Nederlandse citaat spreekt specifiek over kleding.] Ook al dragen niet alle mannen hun haar tegenwoordig lang, de meeste vrouwen dragen hun haar ook niet lang. Het is dus moeilijk om te zeggen dat een bepaalde haarlengte in onze samenleving als een mannenkapsel of een vrouwenkapsel kan worden beschouwd.

Hetzelfde geldt voor kledingstijlen. Tegenwoordig dragen vrouwen T-shirts en spijkerbroeken. Misschien een generatie of twee geleden — ik weet niet hoever je terug zou moeten gaan, maar niet zo heel lang geleden — zou dat als mannenkleding zijn beschouwd. Maar tegenwoordig wordt het niet als mannenkleding beschouwd. De vraag is wat de samenleving als passende kleding voor mannen beschouwt, en wat passend is voor vrouwen.

Make-up en oorbellen werden tot voor kort als uitsluitend iets voor vrouwen beschouwd, maar nu dragen heel veel mannen in elk geval oorbellen, en af en toe kom je er een tegen met make-up. Ik garandeer je dat ik geen van beide ooit ga dragen, maar ik heb geen reden om mensen die dat wel doen te veroordelen. Eenvoudigweg omdat ik er niet zo zeker van ben dat er in onze samenleving zulke duidelijke grenzen zijn tussen wat voor stijl aanvaardbaar is voor mannen en wat voor vrouwen.

Als een man in Korinthe zijn haar lang droeg, droeg hij daarmee bewust een vrouwelijke stijl. Er is een verschil tussen een man die bewust probeert zich de uiterlijke kenmerken van een vrouw aan te meten en een man die lang haar heeft omdat veel mannen lang haar hebben.

Ik herinner me dat mijn grootvader, toen de hippies nog maar net verschenen waren, zei: ‘Waarom zouden die mannen hun haar willen dragen zoals vrouwen?’ En ik zei: ‘Nou, ik denk niet dat ze er echt als vrouwen uit willen zien. Volgens mij willen ze er gewoon uitzien als mannen met lang haar.’ Er waren heel veel langharige mannen met wie ze zich probeerden te identificeren, of ze probeerden deel uit te maken van die beweging. Ze probeerden niet zozeer travestiet te zijn, maar gewoon deel uit te maken van een bepaalde beweging binnen de tegencultuur, waarin de mannen toevallig lang haar droegen.

Dat is iets anders dan proberen je seksuele identiteit af te werpen en de kleding en stijl van het andere geslacht over te nemen. Ik denk niet dat de hippies dat ooit bedoeld hebben, want de meesten lieten ook hun baard groeien, wat dat punt leek te bevestigen. Maar ik denk dat dit cultureel bepaald is. Ik denk dat het niet zo heel veel met onze samenleving te maken heeft, behalve voor zover er vandaag nog bepaalde dingen zijn die strikt genomen als een mannelijke of vrouwelijke stijl worden beschouwd. Als een man in dat geval bewust een vrouwelijke stijl overneemt omdat hij

tegen zijn seksuele identiteit in opstand wil komen — en er zijn tegenwoordig travestieten — dan denk ik dat dat net zo goed een gruwel en een schande zou zijn als wanneer een man in Korinthe lang haar had.

Ik heb één broer en één zwager. Het zijn allebei goede christenen en ze dragen allebei oorbellen. Het komt dus behoorlijk dichtbij. Nogmaals, ik heb zelfs het idee dat vrouwen oorbellen dragen nooit mooi gevonden, om je de waarheid te zeggen, dus zelf ga ik er geen dragen. Maar het heeft niet zozeer met het geslacht te maken. Het gaat meer om de vraag of het idee me aanstaat.

30

Culturele voorschriften en morele geboden

De studie van de Schriften is geen eenvoudige of simplistische zaak. Sommige mensen willen de Bijbel gewoon behandelen alsof het een magisch boek is en alles wat erin staat van de bladzijde af straalt. Je neemt het gewoon zoals het er staat, zonder enige uitleg of wat dan ook. Anderen beschouwen het natuurlijk als iets wat helemaal niet goddelijk is. Ik denk dat een verstandige benadering inhoudt dat je de Bijbel erkent voor wat hij is. Hij is het werk van christelijke leiders. Het Nieuwe Testament is in elk geval het resultaat van de openbaring die God aan christelijke leiders gaf, vervat in boeken die werden geschreven aan mensen in een heel bepaalde situatie.

Meestal is het heel duidelijk. Er kunnen momenten zijn waarop het niet heel duidelijk is, maar meestal is het heel duidelijk of de instructies cultuurgebonden zijn of worden gepresenteerd als universele beginselen. Neem bijvoorbeeld wat Paulus over homoseksualiteit zegt in Romeinen hoofdstuk 1. Hij stelt heel duidelijk dat het iets

heel kwaads is waartoe alle culturen vervallen wanneer ze de kennis van God verwerpen. Paulus heeft het niet over één bepaalde cultuur of één bepaalde tijdsperiode. In wezen zegt hij:

Wanneer culturen weigeren te geloven in de God Die Zich aan hen heeft geopenbaard, geeft God hen over aan een verdorven denken dat uiteindelijk tot homoseksueel gedrag leidt.

ROMEINEN 1

Dat wordt duidelijk voorgesteld als iets wat op zichzelf verdorven is.

In 1 Korinthe hoofdstuk 6, vers 9 en verder, waar het over homoseksueel gedrag gaat, zegt Paulus dat mensen die zulke dingen doen het Koninkrijk van God niet zullen beërven.

Hij zegt niet: Korintheïers die die dingen doen, of een andere specifieke culturele groep. Maar hij zegt:

Of weet u niet dat onrechtvaardigen het Koninkrijk van God niet zullen beërven?

1 KORINTHE 6:9

Natuurlijk heeft hij ook de wet aan zijn kant, wat het Oude Testament betreft. Als iemand zegt: 'Nou, Paulus baseerde dat op zijn Joodse achtergrond', dan kan dat zo zijn, maar wat was zijn Joodse achtergrond? Hij stemde in wezen in met de wet waarin hij als Jood onderwezen zou zijn, die zegt:

U mag niet slapen met een mannelijk persoon, zoals u met een vrouw slaapt. Dat is een gruwel.

LEVITICUS 18:22

Dus ik denk dat we wat homoseksualiteit betreft zouden moeten zeggen dat elke passage in de Bijbel over dat onderwerp de gedachte ondersteunt dat het werkelijk een morele kwestie is.

Misschien is tussen de regels door lezen niet altijd veilig, maar er zijn momenten waarop het nodig lijkt om tussen de regels door te lezen. In dit geval hoeft je dat niet te doen, want Paulus zegt:

Zo'n gewoonte hebben wij niet.

Hij lijkt te zeggen dat hij die mensen instructies heeft gegeven die op hun cultuur gebaseerd en aan hun cultuur gebonden zijn, en die niet universeel zijn. Hij zegt:

Maar als iemand op twist uit lijkt te zijn, wij hebben een dergelijke gewoonte niet, en de gemeenten van God evenmin.

1 KORINTHE 11:16

31

Scheppingsorde en culturele uitdrukking

Sommige dingen zijn heel moeilijk, zoals de kwestie van de vrouw die Paulus in 1 Timotheus 2 behandelt en die ik al verschillende keren heb genoemd:

Want ik sta niet toe dat een vrouw onderwijs geeft, en ook niet dat zij de man overheerst, maar ik wil dat zij zich stil houdt.

1 TIMOTHEÛS 2:12

Veel mensen vatten dat op als een cultuurgebonden instructie. Maar ik geloof dat Paulus in die passage aangeeft waarop zijn instructie gebaseerd is. Het heeft te maken met de scheppingsorde. Het heeft te maken met de zondeval. Dat zijn dingen die niets met cultuur te maken hebben. Het heeft gewoon te maken met de werkelijkheid.

Hoe zit het met een vrouw die haar hoofd bedekt? Ik denk dat hij zegt dat de vrouw, omdat zij als tweede en voor de man werd geschapen, haar plaats onder het gezag van haar man moet erkennen. De specifieke culturele uitdrukking van die erkenning was in Korinthe het dragen van sluiers. Diezelfde werkelijkheid zou een vrouw vandaag kunnen erkennen door een trouwring te dragen, of door de naam van haar man aan te

nemen, of op allerlei andere manieren. Het komt er eenvoudig op neer dat ze haar onderwerping aan haar man laat zien. Maar een vrouw die geen sluier wilde dragen, maakte daarmee in wezen openlijk bekend dat ze vrij was van het gezag van haar man.

Paulus verwijst daarin inderdaad naar de schepping, maar hij zegt ook:

Wij hebben helemaal niet zo'n gewoonte.

Dus ik denk dat dat waarschijnlijk betekent dat de onderliggende beginselen waarop deze instructies gebaseerd zijn universeel zijn en teruggaan tot de schepping. Maar de concrete instructie, de culturele instructie met betrekking tot de hoofdbedekking, is beperkt tot de cultuur van de Grieken.

Verschillende mensen zullen dit natuurlijk op verschillende manieren opvatten. Op grond van mijn studie van de passage voel ik me gedrongen het zo te begrijpen, maar anderen hebben andere opvattingen.

[De vraag en de daaropvolgende woorden over het oorspronkelijke Hebreeuws zijn in de aangeleverde bron onvolledig weergegeven.]

Kleding moet zedig zijn. In welke cultuur iemand ook leeft, het doel van kleding is om iemands naaktheid te bedekken. Wanneer kleding de naaktheid niet voldoende bedekt, maar die juist benadrukt of de aandacht vestigt op lichaamsdelen die bedekt horen te zijn — en sommige kleding is precies daarvoor ontworpen — dan zou ik zeggen dat die niet de Bijbelse functie van kleding vervult.

Kleding heeft een Bijbelse grondslag, want God maakte kleding voor Adam en Eva. Er is een Bijbels verordende grondslag voor het dragen van kleding. En kleding die niet bedekt, of die de aandacht vestigt op de dingen die bedekt horen te zijn, is geen Bijbelse kleding. Die is niet zedig. Dat is wat ik daarover zou zeggen.

32

Lang haar als sluier en de grenzen van uitleg

Er is nog één zinsdeel waar we in dit eerste gedeelte geen commentaar op hebben gegeven, aan het einde van vers 15. Daar staat:

omdat het lange haar als een bedekking aan haar gegeven is.

1 KORINTHE 11:15

Of, letterlijk in het Grieks, ‘als een sluier’. Hij heeft net gezegd dat het voor een vrouw een eer is om lang haar te hebben. Het lijkt erop dat hij zegt dat ze, als ze lang haar heeft, misschien geen sluier hoeft te dragen. God heeft haar immers lang haar gegeven om voor haar als sluier te dienen, om de plaats van een sluier in te nemen.

Nogmaals, omdat dit volgens mij grotendeels een cultureel voorschrift is, vertelt het ons niet noodzakelijk of vrouwen tegenwoordig lang of kort haar moeten dragen. Maar het zegt wel dat een vrouw, in elk geval in Korinthe, waar sluiers als gepast werden beschouwd, haar lange haar zou moeten kunnen zien als iets dat de functie van een sluier vervult.

Misschien hoeft ze daarom niet... Het is moeilijk om daar iets over te zeggen, want eerder zegt hij dat ze, als ze geen sluier gaat dragen, ook haar haar moet afknippen. Het lijkt bijna alsof hij zegt dat God heeft verordend dat vrouwen lang haar hebben. Maar omdat er staat dat Hij haar lang haar als sluier heeft gegeven, verwijst hij misschien naar het feit dat vrouwen in de meeste gevallen hun haar langer kunnen laten groeien dan mannen, hoewel beiden hun haar behoorlijk lang kunnen laten groeien. Of Paulus uit eigen waarneming wist dat dit waar was, weet ik niet. In feite kunnen ze hun haar in de meeste gevallen langer laten groeien dan de gewoonte zou voorschrijven.

Ik heb mannen gezien met verbazingwekkend lang haar. Maar over het algemeen groeit het haar van de meeste vrouwen volgens mij langer dan dat van de meeste mannen, als je het gewoon laat groeien. Misschien maak ik een generalisatie die bij laboratoriumonderzoek geen stand zou houden. Maar zoals ik het begrijp, heb ik

vrouwen en mannen gezien die allebei jarenlang hun haar helemaal niet knipten. In vrijwel elk geval werd het haar van de vrouwen langer dan dat van de mannen voordat het ophield met groeien.

Hoe dan ook, Paulus verwees misschien naar het feit dat het haar van vrouwen inderdaad de neiging heeft langer te groeien. Of hij suggereert misschien dat God eenvoudigweg heeft verordend dat vrouwen hun haar langer dragen om de plaats van een sluier in te nemen. Maar net als vers 10 is dit een heel moeilijke uitspraak, omdat de formulering bijna de indruk wekt dat haar haar als sluier zal dienen, in plaats van een sluier. Maar hij zei eerder dat ze naast lang haar ook een sluier moest dragen. Of dat ze, als ze geen sluier droeg, haar haar moest afknippen om hetzelfde tot uitdrukking te brengen.

Hier zijn enkele problemen die we waarschijnlijk veel beter zouden begrijpen als we, net als de Korinthiërs, meer wisten over hun eigen omstandigheden en over het specifieke probleem dat hij aan de orde stelde. Er was ongetwijfeld een groep vrouwen in de gemeente die zich op de een of andere manier tegen de gewoonten verzette. We begrijpen niet volledig wat die gewoonten waren, en we begrijpen ook niet volledig op welke manier men zich daartegen verzette.

Maar ik weet zeker dat de Korinthiërs alles wat Paulus hier zei goed hadden kunnen begrijpen. Wij staan helaas een paar duizend jaar van die situatie af en begrijpen niet op elk punt precies welke kwestie hij aan de orde stelde, zoals in vers 10. Maar ik weet zeker dat hij woorden gebruikte die zij begrepen zouden hebben. En misschien moeten we er in een paar gevallen gewoon genoeg mee nemen om te zeggen: 'Ik weet niet wat dit betekent, maar zij wisten het wel.' In sommige gevallen kunnen we alleen maar raden wat het betekend zou kunnen hebben.

De tweede helft van het hoofdstuk is ook heel belangrijk, dus daar zullen we op terug moeten komen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Korinthe 11:1
- 1 Korinthe 10:33
- 1 Korinthe 10:32-33
- Filippenzen 2:5-7
- 1 Korinthe 6:12
- 1 Korinthe 11:2
- 1 Korinthe 11:17
- Romeinen 16:16
- 1 Korinthe 11:16
- 1 Samuel 1:11
- 2 Koningen 1:8
- Titus 2:4-5
- Titus 2:9-10
- 1 Korinthe 9:20
- Galaten 3:28
- 1 Korinthe 11:3-6
- Mattheüs 23:2
- Mattheüs 23:2-3
- Mattheüs 23:3
- 1 Petrus 5:2
- 1 Petrus 5:3
- 1 Korinthe 11:3
- Genesis 5:2
- 1 Timotheüs 5:14
- Handelingen 5:41
- 1 Korinthe 11:2-6
- 1 Korinthe 11:7-10
- Genesis 1:26
- Genesis 2:18
- 2 Korinthe 3:18
- Hebreëën 1:3
- 1 Korinthe 11:12
- 1 Korinthe 11:9
- 1 Korinthe 11:10

- Spreuken 17:11
- 1 Samuel 15:23
- 1 Korinthe 11:11-16
- 1 Korinthe 11:14-15
- 1 Korinthe 11:4
- 1 Korinthe 11:14
- Deuteronomium 22:5
- Romeinen 1
- 1 Korinthe 6:9
- Leviticus 18:22
- 1 Timotheüs 2:12
- 1 Korinthe 11:15

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.